
Proletářské povstání na Ukrajině (1918-1921)

---

1. Úvod

Lidská prehistorie se spíše karikuje, než opakuje, a proto se v našich textech zabývajících se tímto obdobím nachází spousta podobností. Vskutku! Různá revoluční ohniska ani zdaleka nepovažujeme za řadu vzájemně separovaných prvků, ba naopak je chápeme jako řadu zvláštních momentů, které se VŠECHNY účastní té stejné dynamiky, téhož revolučního pokusu. Podle nás je metodologicky nemožné oddělovat je a pokaždé dojít k odlišnému poučení, a přitom předstírat, že tu či onde existovaly objektivní, nebo subjektivní rozdíly, jak to činí několik levičáckých škol. (1)

Je tudíž normální, že to, co označujeme za síly revolučního hnutí té doby – jako třeba v Rusku, Německu, Maďarsku, Belgii, Anglii, Argentině, Indii... a na spoustě dalších míst světa té doby – má řadu společných charakteristik. Ve svých textech zastáváme stávající rozchody s nacionalismem, odborářstvím, parlamentarismem atd. Rovněž se pokaždé snažíme popsat proces, jímž se revoluční menšiny pocházející z různých politických “rodin” organizují v sílu, taví se v tutéž komunistickou stranu; onen proces organizace do strany, který vrcholí pokusem vztyčit se jako jedna jediná centralizovaná a mezinárodní síla, jako celý předvoj.

Jestliže jsou si ale četná ohniska boje těchto kritických let 1917-1923 nesmírně podobná, co se jejich sil týče, podobně to platí i pro jejich meze: chápání internacionalismu omezené národními stranami, omezená kritika demokracie, omezená chápání diktatury proletariátu atd... Všechny tyto slabiny vykrytalizovaly v obecnou mez oné doby: **nedostatečný rozchod se sociální demokracií.**

A nehovoříme zde o “formální” sociální demokracii, jelikož kapitál často svádí k jejímu omezování na dlouhý zástup stran federovaných v II. internacionále, ale o všech denominacích – a to pod jakýmkoli praporem – totality reformistických sil dohromady, jejichž praxí i obsahem je potvrzení kontrarevoluce ve formě buržoazního programu pro proletariát. Protože se natírá barvami revoluce, sociální demokracii se tak daří vnucovat dělníkům kapitalistický program.

Sociální demokracie fakticky a praktickým, konkrétním způsobem shromažďuje ty nejvhodnější síly, které se hodí kapitálu, aby mobilizovala proletariát pro projekt, jenž není jeho, a přitom demobilizovala proletářský boj a připravila jej o veškerou jeho revoluční podstatu. Proto je sociální demokracie jedem, proti němuž proletariát ve svých organizacích, strukturách, sdruženích vždy bojoval, absolutně nehledě na prapory. Tento neustálý boj překračoval všechny “marxistické”, “socialistické”, “revolučně odborářské”, “anarchistické”,

“bolševické”, “revolučně socialistické” hranice organizací... a to bojem, často ozbrojeným, k němuž docházelo i uvnitř všech těchto skupin nezávisle na praporu, k němuž se hlásily. Je to právě **hranice mezi revolucí a kontrarevolucí**, co tvoří fundamentální, esenciální separaci mezi světem mzdy a komunismem a nikoli nějaké formalistické podmínky, kdy prapor mechanicky klasifikuje, kdo patří do jednoho tábora a kdo do opačného. Ani nálepka ani prapor nejsou zárukou skutečně revoluční praxe.

A tak řada z těch, kdo navrhovali rozchod s Druhou internacionálou, reprodukovala totalitu jejího programu pod jinými jmény! Byl to například případ Lenina a dalších bolševických militantů v Rusku, kteří po své rozhodné účasti na vývoji revoluce v Rusku přinesli zpět celý proces rozchodu se sociální demokracií... v rámci sociální demokracie, chápané jako program, a nakonec se pustili do místní rekonstrukce kapitalistického státu.

Tato připomínka je fundamentem správného přístupu k otázce poučení z povstaleckého hnutí na Ukrajině. Vždyť ohledně celé této otázky došlo k dělbě na dva ideologické póly: na jedné straně ti, kdo se definují jako “anarchisté”, se staví za Machna – jednoho z hlavních vůdců proletářského hnutí na Ukrajině – i s jeho chybami a na straně druhé samozvaní “marxističtí” militanti povětšinou – pokud otevřeně nesouhlasí s Leninem, že kapitalismus byl lepší – odmítají otevřít oči a postavit se čelem k rekonstrukci kapitalismu v Rusku pod vedením bolševiků. V hnutí na Ukrajině opakovaně odmítají rozpoznat moment revolučního zlomu v naší třídě.

Buržoazie pak může psát dějiny: opět používá svoji stupidní metodologii, jejímž cílem je hledat nějaké “kladné” a “záporné” hrdiny, slepé masy a autoritativní velitele... Proletářský boj na Ukrajině se jí tak daří redukovat na válku mezi bolševiky a machnovci, či ještě hůře na válku mezi “komunisty” a “anarchisty”, místo toho, aby v něm viděla konfrontaci mezi revolucí a kontrarevolucí. Konfrontaci, k níž fakticky došlo mezi **Rudou armádou** bojující na obranu úplně se přeskupujícího ruského kapitalistického státu na jedné straně a **Povstaleckou revoluční armádou** ustavenou na základě boje ukrajinských proletářů na straně druhé. Ale konfrontace mezi revolucí a kontrarevolucí se zhmotňuje i **uvnitř Povstalecké revoluční armády Ukrajiny**, například mezi silami hájícími frontu s tou či onou buržoazní armádou na jedné straně a těmi, kteří byli proti! Naprosto stejně byla tatáž kontradikce – revoluce a kontrarevoluce – v dosti stejné velké míře přítomná mezi bolševiky (viz “komunistické levice”, které se od nich osvobodily) jako mezi těmi, kdo se hlásili k anarchismu (viz boj mezi machnovci a individualisty či jinými sociálně demokratickými “intelektuály” z hnutí).

Zde je jako příklad komentář od Aršinova, který se aktivně účastnil povstání na Ukrajině po Machnově boku, o lhotejnosti mnoha z těch, kdo se v té chvíli v Rusku hlásili k praporu anarchie:

“Většina ruských anarchistů, kteří prošli teoretickou školou anarchismu, zůstala mimo tuto cestu, v izolovaných kroužcích, jež v této chvíli neměly žádného opodstatnění; snažili se tuto otázku důkladně probádat, aby zjistili, co je toto hnutí zač (povstání na Ukrajině) a jak je třeba o něm smýšlet; a zůstali neaktivní, přičemž s vlastní netečností se vyrovnávali ideou, že hnutí nevypadá jako čistě anarchistické.”

A dále o “anarchistických” individualistech:

“Protože ti ale nemají revoluční vášeň a prvně přemýšlejí o projevení svého vlastního “ega”, chápou tuto ideu (osvobození jedince) po svém. Pokaždé, když dojde na praktické

organizování se a seriózní zodpovědnost, utíkají se k anarchistické myšlence individuální svobody a protože z ní vycházejí, pokoušejí se vyhnout vší zodpovědnosti a zmařit veškerou organizovanost.”

Aršinov v *Historii machnovského hnutí* – 1921

Vysvětleme si to jasněji. Když přistupujeme k této části dějin bojů naší třídy, které tvořily povstání proletariátu na Ukrajině, nejde (jen!) o to zjistit, kdo jsou předvoje, které **teoreticky** prosazovaly “diktaturu proletariátu”, ale především o to, které reálné síly se jí pokoušely nastolit **prakticky**. To, že se tedy bolševici permanentně oháněli “marxismem”, je nijak nepřibližuje komunistickému programu o nic více než některé “revolučně socialistické” nebo “anarchistické” frakce, které například prakticky bojovaly (spolu s “bolševickými” militanty, kteří se stejně rozešli se svojí organizací!) za generalizaci revoluční války. Rudá armáda pod velením Trockého na Ukrajině páchala ty nejhorší zrady pod pláštíkem vyšších zájmů proletariátu, zatímco proletáři bojující s Rudou armádou ve své válce proti rekonstrukci ruského státu se pokoušeli skutečně nastolit diktaturu svých potřeb, diktaturu proletariátu.

Věci jsou ale ještě složitější: ti, kdo prosazovali své potřeby, ty tisíce proletářů ve zbrani, vzbouřenců proti všem kapitalistickým armádám, které proti nim stály a pokoušely se nad nimi opět chopit kontrolu, tito proletáři ve válce proti Děnikinovým a Wrangelovým bílým armádám, Trockého “Rudé” armádě, rakousko-německým armádám, Grigorijevovým či Petljurovým nacionalistickým bandám, tito ozbrojení dělníci tudíž – když zaútočili na buržoazii – drancovali banky, násilně si znovu přivlastňovali bohatství a tak prosazovali svoji diktaturu. Velmi často jí odmítali říkat pravým jménem, “diktatura proletariátu”, a to z toho dobrého a jednoduchého důvodu, že pro ně bylo obtížné dát své revoluční činnosti stejný název, jaký používali ti, kdo měli plné ruce práce s rozvíjením kapitálu a zrazováním proletariátu, aby tak zabránili jeho diktatuře! A tento strach z teoretické asimilace s nepřítelem se naneštěstí rovněž velmi často transformoval v jiné zideologizované teoretizování (tehdy prohlašované za anarchismus!) o revoluční praxi, kterou používali, a tak omezil i tuto praxi.

V této fázi – a ještě než naši nepřátelé opět překroutí to, co říkáme – je zřetelně důležité zdůraznit **význam souladu mezi praporem a činností!** Nepostradatelný moment sílení komunismu jakožto hnutí spočívá v jeho schopnosti uvědomit si samo sebe teoreticky – v totalitě svého cíle a tudíž v totalitě historických formulací, kterými se jako hnutí prosazuje po celé dějiny třídního boje. Trváme-li zde (a trváme-li na tom tak často!) na důležitosti skutečného komunistického hnutí, často zahaleného do četných více či méně popletených praporů, činíme tak, protože vulgární logika má nenapravitelnou a stále se vracející tendenci nastolovat “to, co se jeví” jako “to, co je”, plést si prapor s hnutím a popírat tak celé zlomové úseky v dějinách naší třídy.

Jedním slovem, těmito metodologickými varováními opeřenými příklady reálných protikladů mezi sociálními silami nesoucími komunismus a těmi hájícími kapitalismus chceme definovat rámec našeho rozchodu s buržoazní mechanistickou metodologií izolující kontradikce související s ideologií, vůdci a prapory:

- proto v tomto textu prvně stručně popíšeme kontext celosvětového boje, jehož je třídní boj v Rusku součástí;

- pak uvidíme – a opět poměrně v krátkosti – jak v kontextu vítězného povstání proletariátu v této zóně kapitál transformoval v zuřivé nositele své rekonstrukce ty, kdo ještě před několika měsíci – organizováni do menšiny uvnitř bolševické strany, tvořili jeden z předvojů jeho porážky;

- pak se budeme zabývat proletářským povstáním na Ukrajině, čelícím brestlitevskému míru – dalšímu momentu rekonstrukce kapitalistického státu v Rusku;

- a v rámci tohoto povstání uvidíme, jak proletariát nalezne jeden z nejvyšších momentů centralizace svého boje v ustavení Povstalecké revoluční armády Ukrajiny okolo “anarchokomunistických” militantů, z nichž nejslavnějším byl Machno;

Tímto rychlým popisem hlediska, jež nás provází (proletariát a nikoli jeho “hrdinové”, třídní boj a nikoli boj ideologický...), chceme znovu trvat na tom, co skutečně zásadně separuje revoluci od kontrarevoluce – čili na praxi, **reálné praxi centralizování boje kolem revolučního programu.**

Jak jsme již řekli výše, tato praxe byla v oněch letech boje – a to nezávisle na svých protagonistech – silně limitovaná nedostatečným rozchodem se sociální demokracií chápanou jako obsah, jako program, jako praxe: sociální demokracie, chápaná jako historická strana kapitálu pro proletariát, byla právě tou silou, která hájila kapitál, jenž se udržoval a rozvíjel tím, že se zahalil do praporů svých vlastních nepřátel, tím, že se vtělil do masa svých nepřátel! Sociálně demokratický program tak hájili “anarchisté”, “bolševici”, “revoluční socialisté”, ...pseudokomunisté. Jednalo se o ty nejpřesvědčenější oponenty kontrarevolučního brestlitevského míru, kteří se pak změnili v jeho nejzuřivější obránce! Jednalo se o ty nejlepší velitele ukrajinské povstalecké armády, kteří se monstrózně spojili s kapitalistickými válečníky z Rudé armády!

To, že dnešku stále dominuje falešná polarizace mezi “anarchisty” a “komunisty”, coby dějinnými vizemi, znamená triumf sociálně demokratické koncepce. Onoho druhu kritiky, který si sociální hnutí na Ukrajině plete s praporem a kritizuje prapor anarchie (kritika založená na generalizaci existence některých sociálně demokratických ideologií, pro snadnější oklamání natřených načerno), dokonale doplňuje opačnou imbecilní kritiku, kdy “anarchisté” kritizují “marxisty”. Kladou rovnítko mezi vše, co se označuje za “marxistické”, což znamená, že házejí do jednoho pytle všechny revolucionáře, kteří se označují za “marxisty”, zároveň s “marxismem” transformovaným – díky dílům (zejména německých a ruských) sociálně demokratických stran v odnož politické ekonomie či v dokonale otevřenou státní doktrínu. Tváří v tvář tomuto hovadskému zmatku je naprosto zásadní znovu jasně konstatovat, že skutečná hranice oddělující komunistický projekt od projektu kapitalistického nevede mezi “anarchismem” či “marxismem”, ale mezi proletářským bojem a rozvojem kapitálu, mezi revolucí a kontrarevolucí.

Sociálně demokracie, produkt kapitálu pro dělníky, kašle na “anarchistické” a “marxistické” nálepky, ať už si stoupenci ideologického formalismu říkají, co chtějí, a není praporu, za nějž by se neuchýlila, aby dělníky podvedla. V tomto smyslu komunistické hnutí, skutečné a praktické hnutí rušící etablovaný řád, považuje za své nepřátele na život a na smrt stejně tak **agresivního** Kropotkina a Kautského jako ministry Bélu Kúna v Maďarsku či Federicu Montsenyovou ve Španělsku.

2. Válka a revoluce... jen po Ukrajinu!

Odstartování všeobecných jatek v roce 1914 odpovídá nutnosti světové buržoazie vyřešit krizi z nadprodukce, s níž byl kapitál konfrontován. Aby přežila své kontradikce, buržoazie musí rozdrtit proletariát. Podle svých potřeb valorizace musí fyzicky zlikvidovat nadbytečnou část proletariátu, a proto musí i zardousit jeho komunistický projekt zničení peněz a směny, který je jedinou alternativou ke kapitalistickému barbarství. Přejedem k onomu **rozdrčení proletariátu** buržoazii bude prvně **Národní a svatá jednota**, onen ošidný tlak, který se sociální demokracii daří prosazovat mezi proletáři a v každém národě, v jehož rámci jsou vykořisťováni, a zadruhé **fyzická likvidace** miliónů proletářů, kteří pak budou nuceni navzájem se vojensky konfrontovat v bitvách, které jsou pokračováním neustálé konkurence mezi různými kapitalistickými stranami, které se rozhodly dobýt tu či onu část světového trhu v podobě teritorií... (2)

Právě rozpory kapitalismu byly tehdy, tak jako obvykle, průsečíkem této války, kterou světová buržoazie dlouhé čtyři roky vedla proti proletariátu.

Francouzský a anglický stát po staletí tvořily gigantické impérium, z něž se jim dařilo čerpat obrovský prospěch, zatímco německý stát – coby v honbě za zisky plně expandující imperialismus – se držel uzavřený ve svých národních hranicích. Protože ve vzdálených koloniích již nemohla nalézt nová odbytíště, německá buržoazie se v odpověď na svoji potřebu expanze musela stáhnout na evropský kontinent. Strategickým cílem byla cesta, která vedla ze srdce německého císařství do dnešního Iráku, symbolizovaná železniční dráhou Berlín-Bagdád a procházející Istanbulem a Bosporskou úžinou. Expanze kapitálu v Německu by očividně šla proti zájmům carského impéria na Balkáně, které hledalo cestu ke Středozemnímu moři. Řadou aliancí a protialiancí se ustavily politicko-vojenské bloky. Pak mohlo dojít k deflagraci, kdy na jedné straně stály francouzský a anglický stát, opírající se o carské impérium a obávající se příchodu německého státu, jakožto nového rivala, na světový trh, a na straně druhé byl německý ekonomický kolos a jeho rakouskouherští spojenci, usilující o zisky na úkor jiných méně konkurenceschopných kolosů.

Příležitostí k zahájení války samozřejmě nikdy nebyl nedostatek. Ustavené bloky stály v různé chvíle tvář v tvář (Tanger 1905, Agadir 1911, Balkán 1912), ale pro buržoazii bylo hlavním problémem jak válku a smrt, coby perspektivu, vnutit proletariátu různých národů. A to bylo hlavní úlohou sociální demokracie: všech tavících se politických rodin, od různých národně socialistických stran po anarchosyndikalisty, od odborářů všech ideologií po “socialistické” poslance... všemožné projevy sociál demokratismu budou volat po účasti ve válce. Na jedné straně (kolem Německa) se hlásí k demokratickému boji proti reakčnímu a despotickému carismu a na straně druhé (kolem Francie) vyvolávají obraz militaristických Teutonů a vyzývají k obraně republikánské a demokratické Francie s puškami ověšenými květinami.

Zde ale není to pravé místo rozepisovat se o celém procesu využívaném sociální demokracií k nastolení – skrze její protiválečné demokratické projevy – potřeby nechat se zmasakrovat na bojištích. K tomuto tématu se totiž brzy vrátíme, až budeme hovořit o revoluci a kontrarevoluci v Německu.

Zavraždění obskurního rakouskouherského arcivévody ještě obskurnějším srbským nacionalistou ale k odstartování konfliktu postačilo. Jisti si rychlým vítězstvím, ačkoli jiné

buržoazie ještě nebyly připraveny – vojensky řečeno – čelit všeobecné válce, němečtí generálové se rozhodli udeřit prvně západním směrem. Německý kapitál doufá, že během několika málo týdnů realizuje vítězný mistrovský kousek jako Bismarck, jenž roku 1870 skoncoval s Napoleonem III. a pod autoritou pruského krále ve Versailles sjednotil celou německou říši. Až rozdrtí francouzskou buržoazii, Německo bude moci se vším svým vojenským a průmyslovým potenciálem čelit obrovskému “ruskému lidskému přílivu”, který se chystá k invazi.

Během dvou týdnů mělo být rozhodnuto. Německá buržoazie ale vsadila na špatnou kartu; její francouzský homolog nebyl poražen a ona naříkala nad ztrátou miliard marek v tomto dobrodružství, které jí je mělo vrátit. Pro buržoazii to nepochybně bylo dobrodružství, ale pro milióny proletářů, kteří byli – ve prospěch buržoazie – čtyři dlouhé a strašlivé roky drceni, trhání na kusy, zabíjeni pod tunami železa a oceli v zimě, dešti, slunci, blátě, nemocích..., určitě ne.

Jestliže se mělo buržoazii celosvětově podařit proletáře přesvědčit o potřebě nechat se zabíjet pro její zájmy, bylo to pod podmínkou, že toto krveprolití bude úspěšné a krátké. Tak tomu ale skutečně nebylo! Po dvou letech vzájemných masakrů proletáři v uniformách odmítali jít a nechat se zabíjet do rytmu národní hymny. Stávky v týlu, odmítání provádět rozkazy a sbratřování na frontě (Champagne 1915, Verdun 1916, Aisne 1917...) mezi německými a francouzskými proletáři, vzpoury, revoluční defetismus... s těmito masakry skoncovaly. Na základě společné shody oba štáby musely obnovit “pořádek”. Tentýž buržoazní pořádek, který posílá bratry ze stejné třídy, aby se navzájem zabíjeli. Ale po dvou letech jatek již proletariát nebyl ochoten s hvizdem pochodovat na bojiště.

Rok 1916 tudíž znamenal kvalitativní změnu. Z masového hrobu vzejde ta nejpozoruhodnější revoluční vlna, jakou tato planeta kdy poznala, vedoucí k říjnovému povstání v Rusku a poškozující různé frakce kapitálu, nucené s oněmi jatkami skoncovat a potlačovat proletariát, který se právě chystal znovu posoudit léta vykořisťování a bídy.

Nikdo si již dnes nedokáže představit, jaký to mělo mezi dělnickou třídou po celém světě dopad, když vešlo ve známost, že proletářské povstání v Rusku bylo úspěšné. Po celém světě komunistické hnutí nalézalo nové impulsy. K onomu dokonanému povstání došlo při úplné revoluční vlně, v době, kdy po sobě jdoucí roky potu a krve pro práci a válku přiměly proletáře, aby zpochybňovali vše.

Vyhnete se tu způsobu, kterým se všude po světě ustavovaly a shromažďovaly stále odhodlanější (a početnější!) menšiny, aby definitivně demontovaly starý svět; nebudeme zde sledovat svazky, které tyto menšiny ustavovaly a snahy o splynutí do mezinárodní organizace, jejímž cílem bylo násilné svržení starého světa. Mimoto můžeme své čtenáře odkázat na naše různé texty založené na prezentaci tohoto tématu, kde se mohou důkladněji zabývat tím, jak se bolševická strana – poté, co se aktivně podílela na organizování a vedení povstání – na základě demokratických iluzí této staré sociálně demokratické organizace postupně zbavovala všech revolučních prvků a stala se nositelkou mocné kontrarevoluce v Rusku.

Transformace bolševické strany v zuřivou agentku kapitalistické rekonstrukce nalézají jednu ze svých prvních a nejvýznamnějších krystalizací ve vítězství, kterého Lenin dosáhl nad všemi svými rivaly, když si vynutil podepsání brestlitevské dohody s Německem.

V té době – počátkem roku 1918 – se kontradikce mezi revolucí a kontrarevolucí odehrává mezi stoupcem míru a stoupcem revoluční války. Lenin, Zinovjev, Kamenjev a Stalin se budou velmi snažit, aby většině své organizace a celému proletariátu, který proti nim stojí, vnutili konec revolučního vývoje. Revolucionářům je jasné, že povstání v Rusku bylo pouze začátkem světové revoluce a každý věděl, že pokud revoluce nepůjde dál, kapitál nastolí svoji diktaturu. Úsilí o revoluční válku tak bezprostředně soustředí tento hmotný zájem.

Kapitalistická nutnost rekonstrukce státu v Rusku ale nalezne své nejzuřivější obhájce kolem Leninovy pacifistické ideologie, protože jeho cílem je zachovat Rusko jako **ekonomiku, jako národ, jako vládu, "jako baštu"**, čímž svoji ideologii ospravedlňoval. Takže Lenin si v březnu 1918 pod záminkou, že pro revoluční válku neexistuje dostatečná bojovnost, vynucuje podpis mírové dohody uznávající okupaci Litvy, Běloruska, Lotyšska a Estonska německým státem, přičemž tatáž dohoda přenechala imperialistickým řezníkům i bokem ležící Ukrajinu. Bolševici ale nad danými územími ratifikují a podepisují vládu buržoazního pořádku a celému proletářskému hnutí se dostává mocné rány: kapitalistický mír, mír hrobů a sociální smír budou skutečnými vítězi těchto jednání. Dohoda navíc poskytne německé armádě příležitost stáhnout spoustu vojáků ze své východní fronty a přikročit k rozsáhlému útoku proti Francii, k útoku, který bude zastaven teprve 60 km před Paříží a dokážeme si představit, jak krvavé to pro proletáře z této oblasti bylo. Buržoazie sice ještě nebyla klidná, ale mohla si vydechnout: imperialistická válka stále na chvíli pokračuje a zatlačuje pryč revoluční vývoj.

Opozici, která se projevila tváří v tvář těmto dohodám, máme obecnou tendenci podceňovat. Nicméně byla opozicí silnou a násilnou, vzhledem k tomu, co soustředila jako kontradikce. Většina proletářských organizací byla proti dohodám. Stejně tak i většina bolševické organizace. Trockij, jenž při podpisu těchto dohod sehrál rozhodující úlohu, píše:

„V odpověď na výzvu sovětu komisařů více než dvě stě místních sovětů vyjádřilo své názory na válku a mír. Z těch všech byly pouze dva velké sověty – petrohradský a sevastopolský (a ten s výhradami) – pro mír. Na druhé straně několik velkých dělnických center jako třeba Moskva, Jekatěrinburg, Charkov, Jekatěrinoslav, Ivanovo-Vozněsenssk, Kronštadt atd. hlasovalo naprostou většinou pro přerušování jednání. Tentýž postoj převážil mezi našimi stranickými organizacemi a samozřejmě mezi levými sociálními revolucionáři.“

Trockij, v *Můj život*.

“Levé křídlo socialistických revolucionářů” bylo obzvláště virulentní a po podpisu zorganizovalo atentát na německého velvyslance v Rusku, aby prakticky zničilo závěry plynoucí z tohoto zlověstného podpisu. Brzy nato vedli v Petrohradu proti mírovým dohodám pouliční bouře. “Anarchisté” v Moskvě vytvořili Černou gardu jako pokus o organizování odporu proti těmto dohodám. A uvnitř bolševické strany Radek s Bucharinem zřejmě dokonce zvažovali, že s pomocí “levého křídla socialistických revolucionářů” uvězní Lenina!

Je zřejmé, že brestlitevské dohody nebyly jen výsledkem **subjektivní** vůle bolševických vůdců, kterým se jí povedlo prosadit. Daleko spíše se jednalo o fakt **objektivního** poměru sil, který stále ještě nebyl ve prospěch proletariátu, poměru sil, který se v té době vyznačoval například opožděním německého povstání (proletariát v této zemi nedokázal zabránit další válce!) a globálněji mírou rozchodu s pacifistickými a reformistickými ideologiemi, jež buržoazie používala, aby nabídla alternativu k revolučním choutkám proletariátu. Nebudeme zde ale trvat na dlouhém popisu, který jsme této otázce věnovali ve svém článku “La paix,

c'est toujours la paix du Capital" o brestlitevských dohodách v číslech 22 a 23 naší centrální revue ve francouzštině.

Končíme s tímto úvodem o vývoji války a jejího revolučního antagonismu a uvedeme ještě pár prvků o hmotném zájmu, který z imperialistického hlediska pro různé přítomné bloky a národy představovala Ukrajina.

V obrovském chaosu, který v té době představovala vzájemná rvačka kapitalistických národů ve válce, Ukrajina hrála základní strategickou úlohu. Protože se jednalo o obilnici Evropy, vlastnictví těchto nesmírných ploch by Německu umožnilo čelit námořní blokádě nastolené Anglií. Její dobytí se jakožto nutnost stalo pro německý kapitál primárním strategickým faktorem, aby mohl nakrmit "své" proletáře na frontové linii i v týlu a udržet si svůj sociální smír tolik důležitý, aby mohl sledovat své válečné cíle.

Různé zdroje její půdy, jako třeba důležité uhelné a železné doly, jimiž Ukrajina přetékala, měly zároveň nahradit import z kolonií, jež se zmocňovalo francouzské a anglické námořnictvo.

Již od prvních dnů války bude Ukrajina představovat fundamentální hmotný zájem, o nějž budou všechny frakce kapitálu usilovat. Pak uvidíme, jak všechny armády této oblasti pochodují jedna za druhou, aby tento gigantický region doslova vydrancovaly a zuřivě o něj soupeřily: Rusové proti Rakousku Uhersku a Němcům, blokem kolem Německa proti Kerenského vládě a později tentýž blok spolu s ukrajinskými nacionalisty proti na rudo natřeným armádám ruského státu a ještě později tytéž "rudé" armády proti bílým armádám.

Právě v tomto **rozporuplném kontextu** – v němž je vývoj revoluce stále ještě na pořadu dne, s bojem proletariátu proti buržoazní válce a s progresivním potvrzováním jeho perspektiv, ale rovněž ve chvíli, kdy se šíří kontrarevoluce a mezi bolševiky nalézají užitečné pro svůj rozvoj – tak právě v tomto kontextu, po brestlitevských dohodách a vstupu německých armád na Ukrajinu, proletariát této oblasti povstane a zorganizuje povstání, které bude trvat téměř tři roky, proti všem buržoazním armádám, jež se budou pokoušet získat nad Ukrajinou kontrolu.

3. Revoluční válka na Ukrajině, proti Brest-Litevsku (březen 1918 - prosinec 1918)

Revoluční boj na Ukrajině se samozřejmě nedatuje až od doby reakcí na válku. Tyto reakce byly zasazeny do dějin a souvislostí zvláště bohatého boje, který zde můžeme představit jen na pár řádcích.

Velký hladomor v roce 1891 a epidemie cholery, která po něm roku 1892 následovala, vzbudily hněv venkovského proletariátu proti buržoaznímu vykořisťování. A právě na tomto povzbudivém poli se organizovaly "anarchistické" revoluční menšiny, přičemž nastolovaly a prosazovaly komunismus jako perspektivu.

Roku 1902 začalo proletářské povstání v Charkově a Poltavě, kde venkovští proletáři odmítli platit daň, prováděly masivní přivlastňování, vyvlastňování a přerozdělování pozemkového vlastnictví.

V roce 1905 proletářské revolty na venkově, kde měly nesmírný vliv menšina “socialistických revolucionářů” (srovnej se samozvanými skupinami “Zemlja i Volja”: Půda a svoboda), otevřely revoluční éru. Ve městech následovaly dělnické bouře jedna po druhé, zejména v Jekatěrinoslavi. Na venkově se odehrávají skutečné jaquerie: vypalování majetků, statků velkých pozemkových vlastníků, ničení záznamů, vyvlastňování a přerozdělování půdy... “Černý díl” či “Půdu těm, kdo ji obdělávají”.

Stolypinův dekret z roku 1906 se bude snažit – stejně jako později bolševici – rozbít solidaritu venkovského proletariátu proti velkostatkářům vytvořením rolnické střední “třídy” (kulaků), aby se tak pokusil definitivně skoncovat s permanentní vřavou na venkově.

Příběh těchto velmi násilných střetů s buržoazií a přetrvávání extrémně tvrdých životních podmínek – těmto bojům navzdory – nepovedou k “nadšenému” vstupu do války! Spousta proletářů odmítne opustit své nuzné maličkaté parcelky, jít a nechat se zabíjet tisíce kilometrů od domova za věc, která jim připadne dosti obskurní. Vyhlášení války Německu, 2. srpna 1914, přichází krátce před žněmi a venkovský proletariát se bude mobilizovat s vojáky v zádech.

Jak jsme viděli výše, dva roky války postačí ke zničení sociální soudržnosti. Je jedno, zda jste Rus, Němec, Rakušan, Francouz... V letech 1916-1917 vše exploduje a v únoru 1917 povstávají proti vládě Kerenského, a jejím místním zhmotněním na Ukrajině, hnutí podobná petrohradskému. Všude raší sověty a vzniká dokonce ukrajinský parlament (Rada), kde nalézají tribunu nacionalistické tendence místní buržoazie. Petljurovci (3), oni ukrajinští nacionalisté, budou v Radě aktivnější. Nicméně na venkově budou stále převládat “socialističtí revolucionáři” a různé “anarchistické” frakce. “Anarchisté”, mimo jiné pod vedením Semeňuty, vedli až do roku 1910 rozsáhlou propagandistickou práci a přikračovali k různým demonstracím přímé akce dělníků: vylupování bank, vyvlastňování významných statkářů, msta na nižších činitelích (4)...

Ve zmatku následujícím po říjnovém povstání a změnách, které zahrnovalo, se několik místních buržoazií snažilo na místní revoluční hnutí odpovědět ustavením nezávislých zemí: Finsko, Polsko, Ukrajina, Gruzie... V únoru 1918 vtrhly rakousko-německé armády na Ukrajinu a postupem přes baltské státy se dostaly na 150 km od Petrohradu. Tehdy bolševici ratifikovali Brestlitevsk, jenž – jak jsme již výše stručně upozornili – dá v Rusku signál k rekonstrukci státu a umožní postupné rozdrčení všech revolučních choutek, čímž ostatní buržoazní frakce nechá, aby dokončily svoji práci v jiných regionech. Ukrajinští proletáři tudíž budou svázáni na ruku i na nohu a předání ukrajinské a rakousko-německé buržoazii, momentálně nevystavené žádnému revolučnímu tlaku.

Proletariát tudíž může jedinečně povstat a bojovat. A připomenout si tento fakt je zcela zásadní: **proletariát, na základě svých materiálních zájmů, nemohl dělat nic jiného než povstat!** Nikdy neexistoval způsob jak akceptovat bolševický program nastolený brestlitevskými dohodami! Čelíme-li všem klasickým kontrarevolučním výmluvám levičáckých organizací, od trockistů až po maoisty, o levičácích z “Programme Communiste” či Battaglia Comunista a dalších, kteří argumentují pro nezbytnost těchto mírových dohod... “protože proletáři se museli nasytit” (!!!), ani nemluvě, je třeba připomínat fakta, na důkaz ukazovat

dějinnou materiálnost a trvat na tom, že jedinou věcí, kterou tyto dohody ukrajinským proletářům přinesly (vynecháme-li zde ostatní otázky)..., byly kulky a dělostřelecké granáty! Mírové dohody, to je německá armáda, která vyplenila pole a sýpky, jež si proletáři přivlastnili; je to návrat již párkrát vykopnutých ukrajinských statkářů; pro proletáře je to hladomor a kulky, pokud se snažili klást odpor.

Pro tyto konkrétní podmínky, které se čerta starají o tzv. dějinná rozhodnutí levičáků, proletariát nemohl ani na chvíli materiálně akceptovat “mírové dohody”, které jej odzbrojily a tlačily jej k hladomoru! Nejednalo se o otázku ideologickou, ale praktickou!

Na Ukrajině, kterou bolševici věnovali bílým armádám, německé jednotky dosadily do čela státu hejtmana Skoropadského, bohatého vlastníka půdy. Se souhlasem této nové vlády německá armáda přikročila k drancování regionu, přičemž shromažďovala vše, co potřebovala pro chod svého válečného tažení a k posílání surovin, pšenice, dobytka... zpět za frontu a to až do Německa. Statisíce nákladůků nebudou stačit na odvoz všeho, čeho se emisaři německé buržoazie zmocnili.

Na druhé straně jako odměnu za drancování páchané jejími rakousko-německými homology, si ukrajinská buržoazie může vzít zpět to, co jí před krátkou dobou vyvlastnilo revoluční hnutí. Statkáři se opět chápou svého majetku a stíhají všechny, kdo jsou proti nim. Když proletáři vzdorují a snaží se uhájit to, co uzmulí buržoazii, jsou popravováni bez jakéhokoli soudu. Zde je opět důležité mít na paměti, že nezávisle na všech řečech o osvobození či národní nezávislosti se rakouská, ukrajinská, ruská či německá buržoazie shodnou na rozdrčení proletářů, na tom, že je pošlou zpět do práce, podřídí je vykořisťování a budou-li klást odpor, popraví je.

Od června 1918 je ale bezmezná represe, kterým jsou proletáři podrobováni, přimějí reagovat na buržoazní útoky. Ve spojení s generalizovanou revoluční ofenzívou v Rusku, jež posiluje jejich vlastní bojovnost, se ze všech stran vynořují povstalecké akty proti ukrajinským pozemkovým vlastníkům a proti rakousko-německým ozbrojeným silám. Proletáři z měst ale i ti z venkova je konfrontují, vystěhovávají statkáře a ozbrojují se proti policejní práci rakousko-německé armády.

Proti těmto reakcím proletariátu se staví nemilosrdný bílý teror. Na vesnici jsou proletáři masakrováni po stovkách. Vypalují se domy, ničí se vše, co mají. Odhodlanost buržoazie ale přiměje proletariát na Ukrajině, aby uskutečnil první kvalitativní krok ve svém boji proti těm, kdo jej masakrují: organizuje se do partyzánských skupin a uchyluje se k záškodnické válce. Odevšad a jakoby je uváděl do pohybu nějaký neviditelný vůdce – komunistické hnutí! – se překvapivé počty proletářů organizují do skupin, aby vedly partyzánskou válku proti pozemkovým vlastníkům a rakousko-německým vojenským silám, které je chrání. Zpočátku bez jakékoli technické koordinace, ale za to velmi organicky, jelikož vznikají z touhy nezemřít bez boje až do úplného konce, jednotky složené z 20, 50 či 100 dobře vyzbrojených proletářů a přesouvající se koňmo, podnikají překvapivé útoky na nemovitosti, napadají Národní gardu (Varta) a konfrontují všechny své nepřátele. Velkostatkáři, kteří stíhali ty, jež vykořisťovali, jsou nyní sami udáváni partyzánským skupinám a je jim vyhrožováno, že budou potlačeni, pokud se svým násilím nepřestanou. Němečtí policajti a důstojníci mají slíbenou jistou smrt. Veškeré tyto akce rudého protiteroru se budou realizovat napříč Ukrajinou po celé léto 1918, od června do srpna.

Divoké represe spojených sil hejtmana Skoropadského a německého štábu mohou ozbrojené bojovníky proletariátu vést jedině k uskutečnění druhého kvalitativního kroku v jejich boji, kdy se stále více přeskupují a progresivně se centralizují kolem svých nejbojovnějších frakcí. Okolo proletářských militantů, jako byl třeba v oblasti Berdiansku Korilenko, Šus a Petrenko-Platonov v oblastech Dibrivka a Gričino..., se pak ustavují velké armády partyzánů.

Na jižní Ukrajině, kolem regionu Guljaj-Pole, nedochází k unifikaci partyzánských jednotek jen kvůli obraně před bílým terorem. Zde se proletáři organizují s cílem definitivně porazit kontrarevoluci vedenou velkostatkáři. Jako hlavní cíl se prosazuje centralizace povstaleckých sil, ustavení revolučních dělníků z měst i z venkova do jedné organizované síly, jež má zdemolovat celou současnou buržoazní společnost: jejich programem je komunistická revoluce, jejich prapor – černý – je praporem beztřídním! Nejvýznamnější úlohu při unifikaci partyzánů a prosazování revolučního programu sehrál mladý komunistický militant, jemuž bylo 29 let a pocházel z této oblasti: Nestor Machno.

O něco později, v listopadu 1918, kdy revoluční hnutí v Německu a Rakousku posílí defetistické hnutí mezi německými a rakouskými vojáky na Ukrajině a povede je k postupnému stahování se z oblasti, objeví se na obzoru noví nepřátelé v podobě Petljurových nacionalistických armád a nadto ještě děsivých bílých armád Děnikinových. Od této chvíle se povstalectví na Ukrajině – a zejména v její jižní části – přirozeně organizuje, centralizuje a sjednocuje kolem Machnova revolučního programu, jenž byl i programem dalších komunistických militantů, a nakonec vytváří jednotnou **Povstaleckou revoluční armádu**.

Proces, jímž se povstání na Ukrajině postupně organizuje kolem revolučního programu, jasně ukazuje, jak je v podobném hnutí důležitá přítomnost revolučních militantů, **předem ustaveného předvoje, zformovaného a odhodlaného revolucionizovat svět v jeho celistvosti**. Jak můžeme vidět, komunistické jádro krystalizuje boj tisíců proletářů, objasňuje perspektivy proletariátu tím, že odhaluje v něm obsažený program a organizuje sociální hnutí. Boj nevyvolávají, **vedou jej**. Ano, vedou boj, dávají mu vedení, **nastolují diktaturu potřeb společenské třídy, v jejímž rámci bojují, se vši náležitou úctou ke všem reformistům, kteří na poli demokracie blekotají o “marxismu” či “anarchismu” (5)**.

V rozporu s idealistickým romantismem ukrajinské povstání samozřejmě není subjektivním faktem, kdy osamělý a brilantní bojovník dokáže lidi přesvědčit k boji: předně a především se jednalo o **spontánní reakci bojujících proletářů čelících buržoaznímu teroru, která byla často iniciativou některých frakcí odhodlanějších bojovníků**.

I když ale revolucionáři boj nevyvolávají, krystalizují jej a umožňují uskutečnění několika kvalitativních skoků:

- permanentním prosazováním nutnosti stále silnější centralizace, dokud se neutvoří jen jedna velká společná síla čelící třídnímu nepříteli;
- stále přesnějším formulováním sociální revoluce a komunismu jakožto jediné perspektivy, která může definitivně skoncovat s námezdním světem;
- neustálým hledáním třídní hranice oddělující revoluci od kontrarevoluce.

Dále uvidíme nesmírné slabiny a obrovské iluze přítomné v programu Povstalecké armády Ukrajiny, vedené Machnem, ale v rámci sjednocování uskutečňovaného kolem boje proti několika pokusům zlomit revoluční hnutí na Ukrajině, musíme prvně podtrhnout sílu těchto militantů, kterým se s jejich puškami podařilo formulovat **komunistickou revoluci jako jedinou perspektivu**, a přitom denuncovat Petljurovu a Grigorijevovu nacionalistickou buržoazní alternativu, organizovat proti nim boj, obhajovat revoluční defétismus v rakouskouherských armádách, tváří v tvář bílým armádám a pozemkovým vlastníkům uplatňovat rudý teror a dokonce odhalit, co je bolševická Rudá armáda zač: armáda rekonstrukce kapitalismu v Rusku!

V listopadu 1918 se tedy rakousko-německé jednotky začínají stahovat, přičemž zůstávají cílem tlaku ze strany bojovníků Povstalecké revoluční armády. Tento tlak sestával z obhajoby generalizace **defétistického hnutí** uvnitř těchto armád prostřednictvím revoluční propagandy a současného vedení opakovaných útoků proti jejich vojenským silám.

Revoluční defétismus je rozhodující otázkou v rámci komunistické odpovědi na buržoazní válku. Pro komunisty je válka jen pokračováním kapitalistického míru, či, lépe řečeno, dalším momentem permanentní války buržoazie proti proletariátu. Ale tento “další moment” diktatury buržoazie nad naší třídou vyžaduje, aby dělnický boj měl **přesné příkazy akce**, jasné perspektivy. Takto Lenin, Liebknecht a mnozí další revoluční militanti, když čelili umírněnému a bezperspektivnímu pacifismu sociálních demokratů, v letech 1914-1915 opětovně potvrzovali nutnost boje proti “své vlastní” buržoazii ve formě explicitních příkazů a rezolucí.

Když pacifisté “blekotali” o zastavení války bez dalšího návrhu, komunisté oponovali revoluční perspektivou, protože volali po sbratřování mezi vojáky různých armád, protože navrhovali obrátit zbraně proti “vlastním” důstojníkům, protože ve “své vlastní buržoazii” denuncovali skutečného nepřítele proletariátu... jedním slovem, protože podněcovali porážku “své” vlastní země, vlasti, která jim za záda stavěla policisty!

Revoluční defétismus je tak přímou realizací revoluční konfrontace tváří v tvář válce, kdy proletariát střílí proti těm, kdo mu drží nůž u hrdla. Pokračuje revoluční válkou, o níž tu běží, a směřuje k vedení konfrontace uvnitř buržoazní armády tím, že má stále větší sklon rozlišovat ty, kdo velí a kdo trpí, aby tak objasnil permanentní existenci třídní kontradikce uvnitř armády vedené buržoazií a aby tak podněcoval vývoj války ve válku třídní, dokud ona kontradikce existující v buržoazní vojenské instituci otevřeně neexploduje a nedonutí každého, aby si zvolil svůj tábor a pak se transformuje v násilnou krizi vyznačující se rozkladem vojenské struktury a pak jejím konečným zničením.

Ale zpět k revoluční válce na Ukrajině: pokaždé, když oddíly machnovské armády napadnou rakousko-německé jednotky a zvítězí (což bylo v této chvíli úplného rozkladu armád německého imperialismu stále častější), postupují stejným způsobem a řídí se stejnými pravidly: zabíjejí důstojníky, coby vytrvalé obránce buržoazní armády, a často dokonce katy jejich vlastních vojáků a osvobozují zajaté vojíny, kromě těch, kteří se provinili akty násilí proti proletářům. Všem ostatním navrhuje, ať se vrátí domů a vyprávějí o sociální revoluci, která se odehrává na Ukrajině. Revolucionáři rovněž rozdávají pamflety a texty, aby tak vojáky podnítili, ať se v Německu a Rakousku přidají k revoluci. Zde je Aršinovo (6) –

“anarchokomunistický” revoluční militant, který bojoval po Machnově boku – svědectví o úkolech, jichž se machnovské oddíly chápaly v rámci aktů odporu, k nimž v oblasti docházelo:

“Úkoly jeho kumpanie byly: a) aktivně se chopit propagandistické a organizační práce mezi rolníky; b) vést nesmiřitelný boj proti jejich nepřátelům. Základem tohoto boje byla zásada: všichni pozemkoví vlastníci pronásledující rolníky, všichni agenti hejtmanovy policie, všichni němečtí a ruští důstojníci se, jakožto nesmiřitelní nepřátelé rolníků na život a na smrt, se měli setkat s nemilosrdností a měli být potlačeni (...) Během dvou či tří týdnů se již tento oddíl stal postrachem nejen místní střední třídy, ale i rakousko-německých autorit.”

Revolucionáři tisknou pamflety v němčině a několika dialektech, které mají sloužit jako nástroj defétistické propagandy a uvést do pohybu rakousko-německé vojáky sloužící jako hlídací psi místní buržoazie. Od té doby ukazuje svoji sílu rezolutně internacionalistická stránka hnutí.

Několik partyzánských oddílů se skládalo z ukrajinských proletářů, ale byly i oddíly z proletářů řeckých (kolem Černého moře jsou významné řecké kolonie), německých, rakouskouherských, nebo židovských... Byly i oddíly velkoruské. Defétistická propaganda je vskutku propagandou, která – díky svému cíli – generalizuje revoluci a rovněž realizuje významnou unifikaci proletariátu kolem jeho skutečných úkolů. Takže, ač bylo několik bolševických oddílů vyslaných z Ruska, odkud pocházely, odesláno na místo, aby rovněž bojovaly proti hejtmanovi Skoropadskému, přestaly poslouchat bolševické rozkazy a podřídily se v boji machnovské disciplíně (7). Později to budou celé pluky Rudé armády, které – získány defétistickou propagandou pro machnovskou věc – přejdou k Povstalecké revoluční armádě Ukrajiny.

Tento postup je konkrétním a jasným zhmotněním **revoluční války**, kterou před několika měsíci – během brestlitevských jednání – obhajovaly všechny revoluční síly proletariátu proti bolševické menšině shromážděné kolem Lenina. Činnost proletářských militantů v tomto ruském regionu je materiálním důkazem možností vést mezinárodní revoluční válku, je praktickou negací všech argumentů předkládaných Leninem pro podpis tohoto hanebného, demobilizujícího a kontrarevolučního míru s armádami buržoazie!

K tomu všemu došlo v listopadu až prosinci 1918. Jakmile se rakousko-německé jednotky stáhly, vláda hejtmana Skoropadského utíká a vyvolává tak pád svého režimu.

Machnovština (8) od té doby čelí novému nepříteli, který ke svému organizování využívá proti-rakousko-německé nacionalistické vlny: Petljurovi ukrajinští nacionalisté.

Sociální podstatou “petljurovštiny” je ukrajinská nacionalistická buržoazie usilující o nezávislost pro ukrajinské vlastenecké uspořádání práce a vykořisťování. Jako vždy se tento druh autonomistického hnutí organizuje hlavně kolem liberální buržoazie usmířením zájmů venkovské buržoazie a liberální “intelligence”, a přitom využívá místních proletářských revolt, aby je nasměroval ve svůj prospěch.

Každopádně však toto nacionalistické hnutí sílí na základě nesmírného nadšení následujícího po odchodu rakousko-německých armád a hejtmana Skoropadského. Petljura dělá vše, aby se dostal do středu vítězství nad imperialistickými rakousko-německými armádami a rychle tak po celé Ukrajině shromažďuje kolem své vlastní postavy národního hrdiny široké masy. Jižní regiony, kde se síla proletářských revolt organizovala kolem vlastního programu, kolem praporu sociální revoluce, jsou jedinými, kde má nacionalistické hnutí jen malý vliv a kde se přímo odsuzuje jeho skutečná povaha: jedná se o nový recept jak proletariát podrobit práci.

Ale Petljurova vláda Národní republiky neměla čas dlouho využívat jeho popularity. Sotva se ustavila v prosinci 1918, kdy se stáhnul Skoropadskij, musel o měsíc později, v lednu 1919, uprchnout i Petljura: sociální základna, na níž spočívala jeho moc, mizí spolu s iluzemi proletářů o jeho schopnosti zásadně změnit jejich postavení. Petljurovství se zhroutí stejně rychle, jako vzniklo. Většina proletářů, kteří se k němu na chvíli přidali, nyní odchází z jeho armády, nepřátelští vůči nově ustavené moci, a často se přidávají k silám Povstalecké revoluční armády Ukrajiny shromážděné kolem “anarchokomunistů”. Zbytek jeho armády nicméně zůstane dostatečně aktivní, aby konfrontoval Rudou armádu, když si tato začne razit cestu na Ukrajinu, aby rekonstruovala ruský stát.

4. Doktrinářský anarchismus ve službě kapitalismu (listopad 1918 - červen 1919)

Uprostřed této neklidné doby – v listopadu 1918 až červnu 1919 – se “anarchokomunističtí” militanti (9) shromáždění kolem Machna budou snažit spravovat “osvobozený region” (rádius 100 kilometrů okolo Guljaj-Pole, obydlený víceméně dvěma milióny obyvatel). A právě zde povstalecké hnutí odhaluje své slabiny a kontradikce, protože se mu nepodařilo přetrhnout pojítko svazující je s kapitálem skrze nedostatečný programový rozchod se sociální demokracií.

Tento nedostatečný rozchod je třeba **objektivně** chápat v rámci obecné nemožnosti pojímat v té době diktaturu proletariátu jako definitivní úsilí o zrušení hodnoty a směny, kterýžto fakt byl mimo jiné způsoben tím, že Druhá internacionála zamlžovala příspěvky, které k této otázce realizoval Marx. Tento nedostatečný rozchod s reformismem je ale třeba denuncovat i z jeho **subjektivní** stránky, čili je třeba denuncovat anarchistickou a samosprávnou ideologii, která proletářům, a specifičtěji machnovským militantům, posloužila jako ospravedlnění, proč konkrétně neprovést zničení ekonomiky a tudíž ani zničení státu, nakolik je tento pouze organizovaným výrazem hodnoty.

Proletariát na Ukrajině si tak znemožnil dosažení prospěchu z vítězství, která nad buržoazií vybojoval. Buržoazie byla vskutku lokálně poražená a proletariát měl moc ve svých rukou. Chápe se despotické kontroly nad výrobními prostředky (na venkově i ve městě byla buržoazie vyvlastněna...), ale neví, co dál a zůstává paralyzován. Nejen, že se vlastně nesnaží generalizovat boj geograficky, ale tváří v tvář ekonomice postrádá iniciativu a nepřikračuje k jejímu skutečnému zničení. Neschopná poskytnout skutečné vedení a program pro zničení kapitálu, anarchistická ideologie bude nadále, díky svým samosprávným a federalistickým aspektům, konsolidovat slabiny proletariátu tím, že ze svých reformistických principů učiní autoritu. Neschopnost proletariátu spojit se s ostatními komunistickými silami po celém světě a nedostatečné spojení s dějinami komunismu jakožto programu umožní sociál demokratismu (zde pod maskou anarchistické ideologie) zuřivě vyprázdnit příval sociální revoluce a přivést jej do sladkých a klidných vod konverze a lepšího přežití mzdy a NIKOLI jejího zničení.

Místo toho, aby zničili námezdní práci a tudíž samotný zdroj kapitálu, machnovci ji budou na základě svých “libertinských principů” spravovat prostřednictvím “rolnických komun”, kterým říkali: “pracovní komuny” (sic!), nebo “svobodné komuny” či rovněž “Komuna Rosy Luxemburgové”.

Na těchto územích, kde zmizel vládní řád a kde dezorganizace kapitálu dosahuje svého vrcholu, machnovci se budou vyhraňovat směrem k zastavení rozkladu ekonomiky a budou k tomuto účelu obhajovat demokratickou správu. A co hůře, pod záminkou, že nechtějí v této otázce nastolit autoritu, budou obhajovat federované uspořádání svobodných zemědělských komun a samosprávu továren a dalších výrobců, přičemž městským i venkovským proletářům navrhnou, aby své vztahy založili na barterovém obchodu, na vzájemné směně příslušných produktů práce. Klidně bychom také mohli říci, že tyto “rady” byly autoritou a očividně měly váhu zákona vzhledem k vlivu, jaký machnovci měli na základě oprávněné důvěry, kterou jim proletáři projevovali, protože právě z nich vykristalizovalo vítězné vedení nad rakousko-německými armádami, a proto přímo se vší silou materializovaly všechny jejich návrhy!

Začátek federovaného společenského uspořádání očividně nebyl pokračováním bezprostředního boje, který proletáři prakticky vedli proti práci a za bezprostřední uspokojení svých lidských potřeb (boje proti hodnotě, za rozšíření celosvětové revoluce...), ale představoval spíše samosprávnou sociální (re)organizaci stávajícího systému vykořisťování (10).

Revolucionáři shromáždění kolem Machna velmi dobře chápali nutnost postavit se proti buržoazii jakožto vojenské síle autoritou, silou a terorem; ale chápat přestali, jakmile měli čelit buržoaznímu programu v podobě směny, čelit organizaci státu ve formě diktatury hodnoty. Zde se ekonomika opět chopila všech svých práv. Machnovci, které jejich anarchistická ideologie omezovala na vizi buržoazního liberalismu, navrhovali proletářům, ať do svých rukou svobodně vezmou vlastní osudy tak, že si budou sami rozhodovat o množství času, po nějž chtějí pracovat a o způsobu, jímž chtějí spravovat výsledky své práce. Jakoby proletáři, samotní nebo organizovaní do komuny, měli tvář v tvář zákonům směny čas být svobodní!!! Ekonomika jako abstrahovaná organizace valorizačního pohybu měla očividně ze samosprávných reforem realizovaných z iniciativy machnovců největší prospěch.

Tvář v tvář sociální organizaci práce machnovci neudělali nic, než že **nastolili** (byť, jak jsme viděli, prostřednictvím vlivu obyčejné “dobré rady”, kterou dávali!) její samosprávu: kapitál dál existoval, ale nyní to byli městští a vesničtí dělníci, kdo spravoval své vykořisťování kapitálem. Mohli tak sami rozhodovat o směnných poměrech mezi různými produkty a nalhávat si, že ceny zmizely. Přesto je regulace směny prostřednictvím kvantitativní práce krystalizované v každém zboží – a tudíž hodnoty – ve skutečnosti nutila určovat kvantitativní vztahy mezi produkty do směny.

Takto vzešlá monstróznost se nakonec kamuflovala realitu námezdní práce, vykořisťování a kapitálu – sil, které se dál reprodukovaly – za mlhavé pseudokomunistické ideologie. Volinovy libertinské návrhy si tu rýmovaly s Leninovými “socialistickými” dekrety. Zatímco bolševik si myslí, že peníze potlačí dekretem o zrušení měny, libertini věří, že komunismus se uskuteční federováním hodnoty a nastolením barteru!

A jestliže militanti jako Aršinov byli dokonale schopni zmateně (11) odkrýt pasti bolševické ekonomiky...

“...máme co do činění s prostým nahrazením soukromého kapitalismu kapitalismem státním. Komunistické znárodnění průmyslu představuje nový typ výroby, kdy se otroctví a ekonomická poroba dělnické třídy soustředí v jedněch spárech: těch státních. Situace dělnické třídy se tak vlastně vůbec nezlepšuje. Povinná práce (samozřejmě pro dělníky) a její militarizace jsou samotným duchem národní manufaktury.” (12)

...na druhou stranu nebyli schopni ničeho víc než žalostné apologetiky omezenosti machnovců:

“Svoboda rolníků a dělníků, říkali machnovci, patří jen jim samotným a nestrpí žádných restrikcí (...) Co se machnovců týče, mohou jim pouze pomáhat buď radou, nebo názorem a dát jim k dispozici nezbytné intelektuální a vojenské síly, ale v žádném případě nechtějí nic předepisovat, ať už by to bylo cokoli (...) Volin, kterého rolníci zbožňovali, formuloval jejich myšlenky a aspirace: ideu svobodných sovětu fungujících v souladu s touhami pracujícího obyvatelstva, svazky mezi rolníky a městskými dělníky založené na vzájemné směně příslušných produktů práce, ideu libertinské a rovnostářské organizace života...” (13)

Aršinov v *Historii machnovského hnutí - 1921*

Jak můžeme obzvláště dobře vidět na prvním odstavci této citace, stačilo by jen nahradit Volina Leninem a “libertinský” “socialistickým” a dostali bychom tutéž buržoazně demokratickou apologetiku sovětu! Tváří v tvář těmto řečem o demokratismu a svobodné sebeorganizaci sovětu je třeba říci, že ze všeho nejvíce proletariát potřeboval, aby jeho předvoj projevil stejné odhodlání při prosazování likvidace hodnoty, směny a mezinárodní generalizace valorizace, jaké projevil, když vedl ozbrojené povstání proti těm, kdo je zosobňovali!

Stěžejní otázkou byla centralizovaná organizace výroby podle lidských potřeb a tudíž proti zisku. To umožňuje okamžité snížení kvantity práce (co se délky a intenzity týče) bezprostřední likvidací všeho, co pro lidskou bytost není užitečné. Tím a aplikací principu, “kdo nepracuje, ať nejí”, donutíme státní činitele a další buržuje, aby se účastnili kolektivního úsilí proti generalizované tržní výrobě. Potlačování celých zbytečných funkcí a likvidování odvětví, které nic neprodukuje – s cílem zvýšit blaho proletářů – zahrnuje rostoucí automatizaci všech výrobních úkolů a všechna tato opatření jsou pro fundamentální útok na námezdní otroctví nutná a nevyhnutelná. V souladu s tímto druhem opatření (zcela nedostatečných, ale vytyčujících cestu!) se rostoucí počet proletářů rovněž osvobozuje od produktivních úkolů a může se s ještě větší silou věnovat celosvětovému šíření sociální revoluce.

Machnovci to ale neudělali. Jak jsme viděli, spokojili se s obnovou separace mezi městem a venkovem, mezi “dělníky” a “rolníky”, mezi intelektuály a manuálně pracujícími, a přitom každou z těchto kategorií kapitálu tlačili k tomu, aby samy sebe ignorovaly, aby sociální revoluci chápaly jen jako federální a fragmentární správu své malé mizérie.

Federalistická ideologie anarchismu umožňovala jen jedno: izolaci a dislokaci revolučního hnutí, jeho rozptýlení do lokalistických samosprávných fatamorgán. Regionalistická a federalistická ideologie samotného Machna byla uzdou pro generalizaci revoluce. Proto, když roku 1920 musel definovat “Aspirace machnovštiny” (výtah z brožurky napsané Machnem: *Co je to machnovština?*), říká:

"Machnovské povstalecké hnutí chce z revolučního rolnictva vytvořit organizovanou a skutečnou sílu schopnou bojovat proti kontrarevoluci a hájit nezávislost svobodného regionu."

Jak můžeme vidět, sociálně demokratická idea socialismu v jednom regionu, která se později u Stalina a Bucharina stane "teorií socialismu v jedné zemi", byla Machnovi stejně drahá jako pravému křídlu bolševické vlády.

Nejhorší je, že revoluční vůdce jako Machno byl zajatcem "stalinistické" perspektivy ještě před "stalinismem", a to v záru celosvětové revoluční vlny, v době, kdy od Berlína až po Patagonii, od Bombaje až po Mexiko, od Budapešti až po Toronto proletariát bojoval za jednu celosvětovou revoluci!

Meze povstání na Ukrajině, mimo objektivní problémy poměru sil v té době, tak naleznou své nové nositele při nedostatečné generalizaci revoluční války. Ukrajinští "anarchokomunisté" sice vnímali, jaké zbraně mají v rukou a kritizovali odmítnutí generalizovat revoluční válku, představované brestlitevskými dohodami, ale nedokázali pochopit, že generalizace revoluce probíhá i skrze rovněž diktátorský a násilný boj proti ekonomice, proti hodnotě.

Nadvláda anarchistické ideologie nad revolucionáři na Ukrajině – a obecněji v Rusku, stejně jako v té době tak trochu všude na světě – má své kořeny v pokusu dát koherentní teoretickou podstatu vůli revolučních militantů přikročit k přímé akci a postavit se reformistickým návrhům obhajovaným většinou sociálně demokratických organizací, které marxismus změnil v ideologii. Tato správná vůle rozejít se s reformismem povede spoustu z těchto militantů, aby své akce teoreticky zpracovaly do formy programů, z nichž některé byly idealističtější než jiné a sahaly od samosprávy a federalistického proudhonismu k příkladnému terorismu coby katechismu (viz Něčajev), který vystřídal anarchistické odborářství.

Pod stejným praporem se tudíž často navzájem konfrontovala přímá akce s reformismem a revoluce s kontrarevolucí.

Anarchismus na Ukrajině, jakožto reakce na legalistické cíle sociálních demokratů, stejně jako ve zbytku Ruska začíná v 19. století a etabluje se zejména koncem století, během hladomoru v roce 1891. První skupina, "Borba" (Boj), se datuje od roku 1903. Tehdy po Ukrajině tajně koluje měsíčník *Chléb a svoboda* od stoupenců buržoazního anarchistického odborářství rozvíjeného Kropotkinem.

Hnutí tehdy dosáhne Moskvy a hlavního města Sankt Petěrburgu, a to v podobě tak důležitých skupin jako "Čjornoje znamja" (Černý prapor), "Chleb i volja" (Chléb a svoboda) a "Beznačalje" (Bez autority). Těch několik skupin má různé praktiky: "Černý prapor" uznává jako konečný cíl komunismus; na druhé straně "Chléb a svoboda" je typicky reformistickou skupinou uvažující o "společnosti", kde bude kapitalismus vyhnán, aby uvolnil cestu gigantické federaci výrobců řízené profesními organizacemi práce (odborníky)! A jak zde vidíme, samosprávné iluze o čistém kapitalismu zbaveném svých nejtemnějších stránek zachvacují revoluční hnutí jako sněť na obou stranách falešné polarizace, v níž se sociáldemokratismus skrývá mezi "marxisty" i "anarchisty". Co se týče militantů třetí

skupiny, “Bez autority”, praktikují spíše literární a romantickou frazeologii a neváhají házet bomby po všech, kdo mohou představovat “tolik nenáviděnou autoritu”.

Právě ve skupinách, které se definují jako “anarchokomunistické”, budou rozkoly nejdůslednější. Vidíme tak, jak se proti triumfálnímu kropotkinovskému pacifismu kolem Grossmanna-Roščina shromažďují “anarchističtí” militanti z Moskvy a Sankt Petěrburgu a přikračují k rozhodnému rozchodu, hlavně s odborářstvím. Tento druh rozhodného rozkolu, organizování se těchto militantů kolem velmi odlišných pozic, stejně jako jejich snahy o skutečnou centralizaci proletářů v boji jsou každopádně povětšinou v hlubokém rozporu s referenční doktrínou – anarchismem – a jejím tvrzením o “antiautoritářství”.

Komunističtí revoluční militanti organizovaní pod anarchistickým praporem se účastnili říjnového povstání bok po boku s ostatními silami proletářského předvoje, po boku “levých socialistických revolucionářů”, bolševiků, “nestraníků” atd. Na Ukrajině se například v Jekatěrinoslavi 80 000 proletářů vrhlo do ulic a pochodovalo pod černými prapory, čímž dali najevo svoji účast v probíhající sociální revoluci.

Poté, co byli rozdraceni bolševiky ve stejnou dobu jako leví “socialističtí revolucionáři” – po svém ozbrojeném boji proti brestlitevským dohodám v dubnu 1918 – a poté, co unikli vězení, nebo popravní četě, vrátili se na Ukrajinu (historická kolébka hnutí), kde zakládali nejrůznější centralizované organizace v rámci “Nabatu” (Alarm) a v listopadu 1918 zorganizovali 1. konferenci anarchistických organizací Ukrajiny.

Tento orgán bohužel nesehraje žádnou centralizační úlohu v boji stavějícím proletáře proti všem silám reakce. Jak jej budou Aršinov s Machnem později kritizovat, “Nabat” byl jen organizací “teoretiků”, “frazologů” a “mluvků”, kteří se spíše spokojili s “ideovou” propagandou prostřednictvím konferencí, diskusí, literárních kroužků či knihoven, než se skutečně aktivní účastí v revolučním hnutí. Jen někteří, malá menšina, se přidávají k povstaleckému hnutí a efektivně se zúčastní boje proletariátu.

Právě celý tento kontext a tato historie bojů utvářejí rámec, v němž se hnutí na Ukrajině bude více centralizovat kolem těchto “anarchistických” militantů než kolem “bolševiků” nebo “socialistických revolucionářů”, ačkoli posledně zmiňovaným bylo rovněž široce nasloucháno.

Určujícím prvkem při organizování Povstalecké revoluční armády okolo černého praporu byl samozřejmě rovněž fakt, že “anarchističtí” militanti – s Machnem v čele – se po svém osvobození z carského vězení vrátili na Ukrajinu, aby se chopili úkolů agitace a revoluční organizace.

Machno je po svém desetiletém pobytu v ruských věznicích vítán jako hrdina. Později založil první sovět rolníků a dělníků Guljaj-Pole, který na konci srpna 1917, čili 3 měsíce před říjnem 1917, nadekretuje odzbrojení buržoazie stejně jako “zrušení jejich práv nad lidem”.

Machno se pak vrací do Moskvy (14), aby se setkal se svým soudruhem Aršinovem a šířeji zvážili možnosti účasti v revolučním hnutí. Po krátkém pobytu, kdy je svědkem bolševických represí proti anarchistům, ale rovněž odsuzuje to, co označuje za karikaturu revoluce (Moskva mu připadá jako “hlavní město papírové revoluce, velká továrna vyrábějící rezoluce a nesmyslná hesla, zatímco jediná politická strana stoupá silou a podvodem do postavení

vládnoucí třídy”), se vrací do Guljaj-Pole, aby organizoval odpor na opačném základě než bolševici.

Bolševici budou svoji činnost stavět na významnějším vlivu, který měli ve velkých městech a od té doby nebudou na venkově téměř vůbec přítomní. Tato dichotomie proletářského hnutí bude jedním z velkých problémů, které nejrůznější revoluční frakce (“bolševiků” ale i “socialistických revolucionářů” a “anarchistů”) nedokážou v Rusku vyřešit a zároveň bude posilovat kapitalistickou dělbu na město a venkov udržovanou buržoazií.

5. Proti Děnikinovi. První spojenectví s bolševiky (březen 1919 - červen 1919)

Jak jsme již viděli, Povstalecká revoluční armáda Ukrajiny v krátkém čase definitivně odrazila rakousko-německé jednotky a jejich ukrajinského spojence, Skoropadského. Podobně i sociální základna nacionalistického Petljury se začala rychle rozpadat, jakmile začal vládnout. Tudíž v lednu 1919, pouhý rok po začátku povstání na Ukrajině, byly odraženy a poraženy nejrůznější armády buržoazie.

Jestliže se ale Machnovi na Ukrajině podařilo shromáždit izolované bandy, aby porazil zbytky prachajících rakousko-německých jednotek, bolševická moc, která byla ohrožována ze všech stran, na tom nebyla podobně. Kromě „sanitárního pásu“ tvořeného spojeneckými jednotkami, bílé jednotky vybavené a organizované Francouzi, Američany a Angličany hrozí invazí z východu (Sibiř, Kolčakovy jednotky), z jihu (Černé moře, Azovské moře, Krym, Děnikinovy jednotky) a ze západu (Polsko, Rumunsko a Československo...). Navíc na severu Ukrajiny zbytek Petljurových jednotek dál bojuje a působí bolševikům spoustu potíží.

V této chvíli se Děnikin se svojí bílou armádou rozhodne vstoupit na Ukrajinu a doufá, že rychle pokročí na sever díky faktu, že bolševici se rvali s Petljurovými nacionalisty. Poměrně jej překvapilo, když narazil na odhodlanou a dobře organizovanou armádu ukrajinských povstalců. Povstalecké armádě Ukrajiny se od té doby daří organizovat přes 100 kilometrů dlouhou frontu boje proti Děnikinovým bílým, kteří jsou však početnější a materiálně lépe vybavení.

Také právě v tomto momentu, kdy se hrozba Děnikinových bílých armád i petljurovců stává naléhavou, guljaj-polský sovět uzavírá první spojenectví, považované za čistě vojenské, s bolševiky a to skrze Dybenka a Antonova-Ovsejenka, vojenského velitele ukrajinského frontu Rudé armády.

Tento první kompromis se vyznačuje obtíží pochopit až dokonce význam faktu, že za žádnou cenu neuzavíráme frontu s nepřáteli revoluce, za tehdejších okolností s Rudou armádou, která pokračuje v práci na rekonstrukci ruského státu, na rozvoji kapitálu. Protože nechali převládnout obranu ukrajinského území (ideologicky ospravedlnovanou tím, že se to kryje s obranou revoluce), revolucionáři z Povstalecké revoluční armády se dopustí těžké chyby, která byla obsažena v brestlitevských jednáních: opuštění revoluční války, kterou nastoupil proletariát ve zbrani, asimilaci revoluční energie v „Rudé“ armádě, mechanicky ustavené na stejných principech jako kterákoli jiná buržoazní armáda (branná povinnost, vojenská hierarchie a disciplína atd.).

Toto spojení se zhmotnilo jakousi mezitřídní frontou, kde má revoluční hnutí skloubit se do obrany národních zájmů. Povstalecká armáda se sice začlenila do Rudé armády, ale povstalci si nicméně udržovali svoji armádu i svoji disciplínu, velení, organizaci atd. ... Jak dále uvidíme, tato fronta nebyla úspěšná a machnovští povstalci si znovu vydobyli celou svoji autonomii.

Je jasné, že pro Moskvu toto spojení s Rudou armádou znamenalo loajálnost Revoluční povstalecké armády bolševické moci a zároveň rozdrčení veškerého revolučního ohniska, které by si mohlo dělat nároky na pokračování sociální revoluce.

Když ukrajinští povstalci do tohoto spojení vstoupí, aby v této frontě podpořili obranu Ukrajiny, revoluční hnutí se začíná rozdělovat na obranu ozbrojené politiky kapitálu a rychlost tohoto procesu se měří neexistujícím rozchodem či nedostatečně jasným rozchodem s buržoazní politikou bolševiků, považovaných za revolucionáře. Teprve až pokusy o rozchod a denuncování kontrarevolučního charakteru bolševiků se revoluční hnutí opět dostává do svých nejsilnějších momentů. V opačném případě je pouze sužováno masakry, izolací a rozptýleností.

Ale „válečnému komunismu“, který bolševici chtějí nastolit, se na Ukrajině fakticky nedostává podpory. Povstali proletáři velmi rychle přestanou uznávat bolševickou autoritu nově ustavenou dohodami s machnovci. Jsou proti rekvizicím a rozprašují mimořádné komise, jimž byl svěřen „boj proti sabotáži a kontrarevoluci“ (Čeky) a které byly vlastně namířeny proti nim. Již před Kameněvem, zapřísahávajícím jej, aby se postavil proti Grigorijejovi (veliteli bandy, který se v provincii Cherson západně od machnovské armády obrátil proti Rudé armádě – viz níže), se Machno, který sotva odolává Děnikinově ofenzívě, chce distancovat od bolševické politiky a odpovídá:

„...Mé jednotky a já zůstaneme neochvějně věrní dělnicko-rolnické revoluci, ale nikoli institucím násilí, jako jsou vaše komisariáty a vaše Čeky, které se dopouštějí zvláště na pracujícím obyvatelstvu.“

Právě tímto spojením a frontou (touto obvyklou taktikou buržoazie, která demokraticky rozpouští antagonické zájmy) se bolševici chystají zlikvidovat machnovské povstalecké hnutí, jemuž nedůvěřují a chtějí jej zničit stejně jako bílou armádu. Zbraně posílají velmi střídmě, odmítají posílat kulometry a děla, snaží se rozpustit Machnovu brigádu v Rudé armádě, staví mimo zákon Vojensko-revoluční sovět, který řídí činnost machnovské armády, snaží se Machna zavraždit a protože ani tyto sabotáže jim nepřipadají dostatečné, v červnu Trockij nepouští Antonova-Ovsejenka (15) na místní velení Rudé armády, protože je podezřelý ze sympatií k machnovcům, jelikož tyto sabotérské praktiky odsoudil.

Tváří v tvář všem těmto podrazům a stále většímu nebezpečí bílých armád snažících se přemoci Rudou armádu se Revolučně-vojenský sovět rozhodne opět autonomně zformovat Revoluční povstaleckou armádu (přičemž nahlašuje své přesuny a momentálně se dál podřizuje nezbytnostem obecné strategie vyššího velení Rudé armády).

S Trockého příjezdem na Ukrajinu se ale bolševické represe zintenzivňují. Antonov-Ovsejenko je zbaven funkce, „anarchisté“ obvinění z „protistátního spiknutí“ jsou popravováni, o pomlouvačných kampaních vedených proti nim ani nemluvě. Zdecimování a dezorganizování bolševickými represemi jsou machnovci beze zbraní obklíčeni bílými armádami, které se postupně zmocňují Mariupolu a dokonce i Guljaj-Pole.

Tváří v tvář tomuto teroru, jenž na ně dopadá právě v tom rámci dohody, kterou jim bolševici nabídli, machnovci sice odsuzují renovující se síly rudého státu, ale až do konce si uchovávají některé iluze o „upřímnosti“ bolševiků. Takto se Machno sice rozhodne odstoupit ze své velitelské pozice v Rudé armádě, ale ukrajinské bojovníky v ní ponechá, aby tváří v tvář Trockého pomluvám „dokázali“ svoji bojovnosti a věrnost revoluci:

„V článku nazvaném „Machnovština“ (z listu „Vpřed“, č. 55) si Trockij klade otázku: „Proti komu machnovští povstalci povstali?“ A v celém svém článku se snaží demonstrovat, že machnovština není nic jiného než bojová fronta proti vládě sovětů. Neříká ale nic o efektivní frontě proti bílým, která má rozlohu přes sto kilometrů, kde povstalci již před šesti měsíci trpěli a stále trpí nesčíslnými ztrátami. Rozkaz č. 1824 mne prohlašuje za spiklence a organizátora rebelie stejné, jako byla Grigorijevova. (...) Tento nepřátelský, v současnosti přecházející v agresivní, postoj centrálních úřadů vůči povstaleckému hnutí nevyhnutelně vede ke vzniku partikulární vnitřní fronty, na jejíchž obou stranách se nalézají pracující masy věřící v revoluci. (...) Nejjistějším způsobem, jak se vyhnout úřadům, když jsem tento zločin nespáchal, podle mne je opustit pozici, kterou zastávám.“

Machnovův dopis Trockému a vrchnímu štábu 14. armády – 9. června 1919

Navzdory tlaku bílých armád Trockij vypisuje odměnu na Machnovu hlavu, takže by raději nechal Ukrajinu padnout do Děnikinových rukou, než aby si machnovština získala sílu, s níž by se mohla obrátit proti bolševikům.

Povstalecká revoluční armáda tehdy povolá Machna zpět. Uniká pasti, kterou mu bolševici nastražili (past, do níž padne několik velitelů štábu Povstalecké revoluční armády, z nichž Michajlov-Pavlenko bude popraven). Machno se stáhne s malou skupinou kavaléristů do blízkosti Alexandrovsku.

Během července 1919 ofenzíva bílých armád a totální dezorganizace revolučních sil Trockým vyvolává ústup Rudé armády. Stahuje se na 300 kilometrů od Moskvy a ukrajinské proletáře zcela ponechává jejich osudu.

Situace je naprosto chaotická. Děnikinovi bělogvardějci dobývají vítězství za vítězství. Machnovští povstalci dostávají rozkaz z ústředí Povstalecké revoluční armády, aby opustili prchající jednotky Rudé armády a rozptýlili se po venkově. Na druhé straně se Grigorijev, spojenec bolševiků, rozhodne obrátit se proti Rudé armádě ve chvíli, kdy Trockij tomuto buržoaznímu veliteli tlupy navrhne... aby projevil internacionalismus vůči maďarským proletářům tím, že půjde bojovat proti rumunské armádě, která se je snažila rozdrtit!!!

Tentýž Grigorijev o něco později Machnovi navrhne, aby se přidal k jeho imperialistické válce proti bolševikům. Navzdory všem proradnostem a zradám, kterých se bolševici na jeho armádě dopustili, Machno stále třímá prapor sociální revoluce jakožto cíl boje Povstalecké revoluční armády: na pakt, který mu buržoazní Grigorijev navrhuje 27. července 1919 během sjezdu uspořádaného machnovci, odpovídá střelbou a odhodlaným prohlášením, že „boj proti bolševikům bude opravdu revoluční pouze pod podmínkou, že se povede ve jméno sociální revoluce“!

Z bolševické armády dezertují celé jednotky, aby se opět připojily k machnovcům. Takto se k machnovským batalionům opět přidává až 15 000 vojáků Rudé armády znechucených

„taktikou“ jejich „Napa“ Lva Trockého (16). Platí to například pro několik bolševických praporů z Krymu vedených machnovskými veliteli Kalačnikovem, Dermendžim a Budanovem. Další důležité oddíly Rudé armády z Novogo Bugu zbavily své velitele jejich funkce a vydaly se hledat Machnovu roztroušenou a dezorganizovanou armádu. Tyto jednotky se seskupily v srpnu 1919 v Dobroveličkovce. Povstalecká revoluční armáda bojovníky, kteří se ve velkých počtech shromažďovali v tomto okrese poblíž Oděsy, rozptýlila. V této chvíli se armáda – téměř kolem 15 000 bojovníků – mohla restrukturalizovat a tak se zformovala do čtyř pěších a jezdeckých brigád, dělostřelecké divize a kulometného regimentu.

6. Vítězná povstalecká armáda (září 1919). **Revoluční teror a pokusy o sociální organizaci.**

Zdálo se, že rozchod s bolševiky je totální a definitivní. Bolševickým činitelům, kteří Machna opět žádají, aby bojovali společně pod velením rudých důstojníků, odpovídá:

„Podvedli jste Ukrajinu (sic!!) a co je vážnější, popravili jste mé soudruhy v Guljaj-Poli; vaše jednotky stejně přejdou na moji stranu a pak s vámi všemi, činiteli, zatočím stejně, jako jste vy zatočili s mými soudruhy.“

Je-li jasné, že hnutí i nadále dominují velké slabiny – obrana Ukrajiny za každou cenu – revoluční hnutí zároveň začíná jasněji rozpoznávat své nepřátele a jako takové je denuncuje. Od té doby Povstalecká revoluční armáda obrací své zbraně jak proti Děnikinovým bělogvardějcům tak proti bolševikům.

Vzhledem k naprostému ústupu Rudé armády a dezorganizaci machnovské armády po rozchodu s bolševickými vojsky se s Děnikinovou pomocí na Ukrajině opět usazuje bělogvardějská frakce buržoazie. Represe proti proletářům se zintenzivňují a jejich podobou je drancování, masakry a znásilňování. Muži, ženy i děti se přidávají k Povstalecké revoluční armádě, která je neustále v pohybu, bez ustání pronásledována bílými armádami. Jedná se o gigantickou karavanu asi 120 000 lidí, jež má téměř 40 kilometrů na délku a po 600 kilometrech nějak vzdoruje útokům nejrůznějších frakcí buržoazie.

Od posledního vítězného poryvu, k němuž došlo 25.-26. září 1919 u Peregonovky (poblíž Umaně), Povstalecká revoluční armáda během deseti dnů obrací situaci. Když porazí Děnikinův zadní voj, osvobodí tak zároveň Moskvu ze stále silnějšího sevření bílých armád (17). Opravdu, Děnikin, jenž podcenil machnovce, vrhnul většinu svých vojsk na Moskvu. Odříznuta od svých základů v týlu, od svých komunikačních prostředků, od svých zásob Děnikinova armáda utrpí skutečnou porážku. Oproti legendě o vítězství Rudé armády, k němuž došlo díky Trockého „vojenské vědě“, musíme právě v této porážce vidět počáteční bod porážky, kterou bílá armáda v Rusku utrpí (18).

Tím, že v důsledku vítězství revolucionářů u Peregonovky smetou bílou armádu, která se angažovala v posledních represích, a osvobodí tak města ze sevření buržoazie, machnovci vlastně na podzim roku 1919 vyhladí Děnikinovu kontrarevoluci aplikací skutečného revolučního teroru:

„Vlastníky půdy, velkostatkáře, policisty, kněze, starosty, důstojnické povaleče, ... to vše machnovci na své vítězné cestě smetli. Věznice a policejní stanice, zkrátka všechny symboly otroctví lidu, byly zničeny. Všichni ti, o nichž se vědělo, že jsou aktivními nepřáteli rolníků a dělníků, byli odsouzeni k smrti. Zejména velkých vlastníků půdy a velkostatkářů vykořisťujících lid, „kulaků“, tehdy hodně ubývalo.“

Aršinov v *Historii machnovského hnutí – 1921*

Machnovci, kteří se již poučili, odmítají návrh vracejících se bolševiků, aby se s nimi dělili o moc – což by vlastně bylo odzbrojení proletariátu!: armáda by připadla „rudé“ buržoazii a administrativa a správa měst machnovcům.

Ti se pokusí o sebeorganizaci (banky se vyklidí a organizují se „svobodné komuny“ atd. – srovnej výše), ale neúspěšně. To, že se nerozešli s „anarchistickým“ sociáldemokratismem, jejich samosprávnictví a federalismus, jejich odmítání postavit se skutečně do čela **otevřeného boje** proti na rudo natřenému státu, ale také určitě gigantické válečné úsilí (armádu decimuje tyfus), to vše a rovněž odmítání zevšeobecnit boj za hranice jižní Ukrajiny povede rovnou ke katastrofě.

A tak se během tohoto krátkého období v říjnu a listopadu 1919, kdy Povstalecká armáda Ukrajiny kontrolovala Alexandrovsk a zejména Jekatěrinoslav, ve městech **antiautoritářská ideologie projeví ve všech svých kontradikcích**. Machnovci zapomínají na správné metody, jimiž – autoritativně – vedli třídní válku proti nejruznějším buržoazním armádám a demokraticky nyní vyhláší naprostou svobodu tisku a sdružování a tudíž i možnost reorganizace všech pseudosocialistů, kteří se všemožně snažili revoluci zardousit:

„1. Všechny strany, organizace a socialistické politické proudy mají právo svobodně propagovat své myšlenky, teorie, hlediska a názory a to ústně i písemně. Nepřipouští se žádné omezování svobody socialistů, tisku a projevu a socialisté kvůli ní nebudou předmětem stíhání.“

Revoluční vojenská rada machnovských partyzánů, Jekatěrinoslav, 5. listopadu 1919

Ale na druhé straně, protože zmateně vnímali absurditu obsaženou ve skutečnosti, že na bojištích provádějí rudý teror, ale na ekonomickém, ideologickém a politickém poli nikoli, machnovci „zakazovali všem stranám vnucovat pracujícím masám jakoukoli politickou autoritu,“ a dokonce popravovali ty, kdo toto pravidlo porušili (19)!!!

Rudá armáda z této chvíle zmatku v otázce „jak pokračovat v boji,“ profitovala tak, že se opět do této oblasti přišla usadit a přinesla s sebou nové bělogvardějské represe. Kontrarevoluce opět triumfuje: tváří v tvář zločinné nedůslednosti vůdců Povstalecké revoluční armády, kteří zabředli do imbecilní antiautoritářské a antisubstitucionistické ideologie, mají bolševičtí opraváři státu veškerý potřebný čas, aby znovu dobyli povstale oblasti Ukrajiny, takže již v lednu 1920 realizovali svůj program.

7. Devět měsíců nových "rudých" represí

Protože jsou ve všech ohledech slabší, machnovci nechávají Rudou armádu, aby obsadila pozice a opět si nalhávají, že se jedná o poslední možnost, jak se definitivně zbavit Děnikina, protože tak se zabrání jeho návratu.

Ve skutečnosti se machnovci nemohou rozejít se svým sklonem sblížovat se s bolševiky. Vidí v nich pouze špatné vůdce dělníků a nikoli buržoazní stát, který se opět chápe reorganizace kapitálu. A navíc, protože odmítají zaujmout úlohu revolučního vedení, organizují proletáře tak, že... obhajují sebeorganizaci a pak se stáhnou!!! Ponechají je tak izolované a nechráněné tváří v tvář bolševickým represím.

K těmto zločinným závěrům povstalec dovedli dlouhé diskuse. Jak jsme poznamenali na začátku tohoto textu, v Povstalecké revoluční armádě se fakticky konfrontovala revoluce s kontrarevolucí. Vždyť během bojů vedených proti Děnikinovi bylo součástí sil považovaných za nezbytné k pokračování revoluční války obhajování generalizace hnutí. Za této situace argumentovali správně, když nepopisovali jen revoluční stav myslí regionu, ale celého proletariátu v Rusku, připraveného realizovat to, čemu říkali „třetí sociální revoluce“ (20).

A skutečně během této války proti Děnikinovi se kolem machnovců shromáždila řada povstaleckých oddílů, protože je spontánně považovaly za diktaturu síly připravenou překonat obtíže a údery zasazované revoluci nejrůznějšími buržoazními sociálními silami. Některé oddíly Rudé armády zběhly dokonce ze středního Ruska, aby se připojily k praporu machnovštiny: byl to například případ velmi početných bolševických jednotek, jimž velel Ogarkov, které opustily vládu Orla, aby bojovaly za sociální revoluci po boku proletářských povstalců z Ukrajiny.

A kromě toho, že se kolem Povstalecké revoluční armády ve velkém počtu shromažďovali proletáři z této oblasti, připojily se k ní i mnohé další organizované síly revoluce. Vedle některých bývalých „bolševiků“ a „levých socialistických revolucionářů“ se přidali i „anarchokomunisté“ jako Viktor Popov, bývalý námořník z Černého moře, který v červenci 1918 vedl povstání „levých socialistických revolucionářů“ proti bolševikům.

Ale všechny tyto síly nakloněné generalizaci revoluční války porazila, tak jako v Brest-Litevsku, většina tlachalů, jako byl Volin, který obhajoval pozitivní budování „anarchistických“ federovaných komun a zval revolucionáře, ať se stáhnou do „osvobozených“ oblastí kolem Guljaj-Pole, jejich bašty, a doslova tak přenechají celou část proletariátu represím a teroru, které na ně uvalili bolševičtí agenti obnovy kapitalismu v Rusku.

Anarchistická verze sociálně demokratické ideologie nediktatury tak bolševikům během devíti měsíců usnadní jejich represivní tažení. Rudá armáda všude okupuje pozice opuštěné machnovci, aby tam založila autoritu kapitálu. Rekonstruují se a plní věznice, policie a Čeka zatýkají a popravují revolucionáře, ale také všechny, kdo jsou podezřelí, že pomáhají machnovcům, kteří jsou obviňováni z toho, že jsou „zrádci ukrajinského lidu“.

Je to začátek „občanské války“ mezi bolševiky a machnovci. Aby se vyhnuli sbratřování mezi Rudou armádou a machnovci, bolševici posílají estonské, lotyšské a čínské vojáky (což stejně nezabrání jistému sbratřování a dezercím), aby se účastnili represí. Je to skutečný masakr, ty nejnížší odhady hovoří o 200 000 mrtvých a stejném počtu deportovaných na Sibiř a to jen během roku 1920. Rok 1920, jež se vyznačuje „válečným komunismem“, tak posiluje nenávist k bolševikům. Jedná se jen o rekvizice dobytka a plodin, ale na Ukrajině, která se

označovala za „obilnici Evropy“, vyvolaly hladomor. I přesto Rudá armáda trpí porážkami tváří v tvář proletářům ve zbraní, kteří opět nemilosrdně vedou partyzánskou válku proti těm, kdo chtějí zvěčnit jejich postavení vykořisťovaných.

Boj mezi bolševiky a machnovci trvá nepřetržitě několik měsíců a na obou stranách je nemilosrdný. Nicméně metody boje se fundamentálně liší. Rudá armáda postupuje jako kterákoli „okupační“ buržoazní armáda: na vesnicích popravuje masově a bez rozdílu, protože ví, že hlavně tam machnovci nalézají svoji základnu. A když jsou „anarchokomunisté“ zatčeni, jsou okamžitě popravováni – bez ohledu na své postavení v Povstalecké revoluční armádě – nebo uvrženi do cel a podrobeni mučení a vydírání, které je má donutit, aby se zřekli své příslušnosti k machnovskému hnutí, nebo aby poskytli informace či sloužili jako dvojí agenti.

Na machnovské straně zůstává prostředkem boje proti nepřátelským vojskům – tak jako v době rakousko-německé okupace – proletářská a revoluční válka. Bolševičtí činitelé a další „rudí“ důstojníci jsou nelítostně popravováni, zatímco vojáci si mohou vybrat, zda se přidají k povstalecké armádě, nebo se vrátí domů odzbrojení. Machnovci rovněž prosazují porážku nepřátelské armády prostřednictvím brožurek a dalších materiálů s defetistickou propagandou:

„Bratři rudoarmějci! (...)

Opět vás nyní posílají bojovat proti nám – „machnovským povstalcům“ – ve jménu tzv. „dělnicko-rolnické“ vlády, která vám znovu přináší okovy a otroctví! Bohatství a požitky připadají této bandě byrokratů – parazitů, kteří vám vysávají krev (...).

Budete opět prolévat svoji krev za nově ustavenou buržoazii a za komisaře, které si vytvořila a kteří vás posílají jako dobytek na jatka?! Cožpak jste stále ještě nepochopili, že my, „machnovští povstalci“, bojujeme za úplnou politickou i ekonomickou emancipaci dělníků, za svobodný život bez těchto komisařů a dalších agentů represe? (...)

Abychom se vyhnuli bratrovražednému krveprolití, tak pokaždé, když se s námi střetnete, pošlete nám nějaké delegáty, ať můžeme vyjednávat, ale pokud to nejde a komisaři vás donutí proti nám bojovat, odhodte zbraně a přijďte se s námi sbratřit.

Pryč s bratrovražednou válkou mezi dělníky!

Ať žije mír a bratrský svazek dělníků všech zemí a všech národů!“

Pryč s bratrovražedným bojem!, pamflet machnovských povstalců – květen 1920

Výzvy revolucionářů mají občas na vojáky Rudé armády velkolepý dopad. Zde je výtah z Výzvy vydané vojáky 522. pluku Rudé armády, kteří se rozhodli dezertovat a připojit se k Povstalecké revoluční armádě:

„My, rudoarmějci z 522. pluku jsme 25. června 1920 bez jediného výstřelu a s veškerým svým vybavením a zbraněmi přešli na stranu machnovských povstalců. Komunisté nás plísňí a naše zběhnutí na stranu machnovských povstalců připisují vzteku a sklonům k banditismu. To vše je jen podlá a zbabělá lež komisařů, kteří nás až doposud používali jako potravu pro děla. Během naší dvouleté služby v Rudé armádě jsme došli k závěru, že se celý sociální režim

našich životů zakládá pouze na nadvládě komisařů a ta že nás nakonec dovede do otroctví v dějinách doposud nevídaného (...)."

„Rudoarmějci z 522. pluku, dnešní machnovci“

Protože čelili rostoucímu defetismu vojáků Rudé armády a aby reagovali na revoluční metody machnovců, „rudí“ generálové zřídili komise speciálně určené k odchytu vojáků propuštěných Povstaleckou revoluční armádou a k jejich opětovnému zapojení do jednotek.

Po celý počátek roku 1920 se odpor povstalecké armády proti bolševikům setkává s jistými úspěchy, ale na obzoru se objevuje nová hrozba v podobě bílých armád reorganizovaných pod velením generála Wrangela.

8. Nová bílá ofenzíva (duben 1920), porážka (listopad 1920) a exil (srpen 1921)

Wrangel se chápe velení bílé armády a jeho úspěch, zesílený extrémní slabostí Rudé armády (kterou před Varšavou porazila Pilsudského armáda), donutí Rudou armádu, aby opětovně požádala o spojení s machnovci.

Ti, zdecimováni bolševickými represemi, vyčerpáni válkou, kterou proti nim vedli ale i svým odporem proti několika bílým ofenzívám a rovněž izolováni pomluvami o tzv. alianci Machna s Wrangelem, které o nich bolševici šíří, dosahují v létě roku 1920 zlomového bodu, a to pod tlakem Wrangelovy ofenzívy, s níž se na severu spojila polská armáda a Petljurovi ukrajinští nacionalisté.

Proto o pár měsíců později, v říjnu 1920, podepisují novou vojenskou a politickou dohodu s Rudou armádou (21).

„Anarchokomunistická“ armáda se vzdává ve jménu téže logiky „menšího zla“, která stála za jejich prvním spojenectvím: raději spojenectví se sovětským státem než smrt v rukou bělogvardějců.

A tak jsou všechna nedávná poučení a zkušenosti promarněny. Rozhodnutí znovu spolupracovat s nepřáteli se rovná skutečné sebevraždě. Zbytky revolučního hnutí jsou tedy rychle zničeny jak morálně tak fyzicky. Vždyť v rámci tohoto spojenectví bolševici odpírají povstalcům jakýkoli oddech a neustále je posílají na frontu, prvně, aby je eliminovali během zahánění bělogvardějců na ústup a pak, aby je mohli lépe kontrolovat (v týlu by totiž mohli vést v rámci Rudé armády svoji podvratnou propagandu) (22).

Machnovci jsou kousek po kousku zdecimováni – zejména proto, že jejich jednotky složené z revolucionářů, známých svojí bojovností, tváří v tvář ztrátám neustupují. A bolševičtí čtyřhvězdičkoví generálové to vědí! Takže je například pošlou do nekrytého desetikilometrového útoku v Krymské úžině, kde mají šanci úspěchu jedna ku stu. Machnovci se tam sice dostanou a dosáhnou vítězství, ale za cenu nesmírných lidských ztrát. Bělogvardějci jsou poraženi, ale machnovské hnutí při tom vykrvácí.

Ruský stát se pak obrací proti machnovcům a v půli listopadu 1920 bolševici překvapivě napadnou machnovský štáb a jednotky na Krymu. Zároveň zajmou machnovské představitele v Charkově, napadnou „anarchokomunisty“ z Gulaj-Pole a zničí jejich organizace na celé Ukrajině.

Ještě o trochu později se Rudá armáda, osvobozená od tlaku Wrangelových vojsk vyhnaných mimo Rusko, může věnovat definitivní porážce machnovců. Početně má sice nekonečně silnější armádu, ale nicméně potřebuje více než šest měsíců, aby machnovce porazila.

Obzvláště nebezpečnou se pro bolševiky situace stává počátkem roku 1921. V Petrohradě vypukly velké stávky a v Kronštadtu proletariát povstal. V tomto období se řada armád organizovaných proletářů snažila po celém Rusku bojovat proti rekonstruování státu bolševiky. V Tambově „socialistický revolucionář“ Antonov organizuje armádu o 50 000 mužích. 60 000 proletářů povstává v jednom distriktu západní Sibíře. V Karelii, ve střední Asii, na Kavkaze... všude od nových kremelských pánů žádají vysvětlení. Tato „malá občanská válka“, jak ji pojmenovali sovětsí historikové, si vyžádala téměř 200 000 mrtvých.

V této chvíli rovněž stále ještě nalézá značnou odezvu revolučně defetistická propaganda machnovců. A tak se 9. února 1921 poblíž Pavlogradu přidává k jednomu machnovskému oddílu 1. brigáda 4. divize „rudé“ jízdy. A právě v této době se machnovci skutečně snaží revoluci generalizovat. Brova a Maslakov odjíždějí na Don a do kubáňské oblasti; Parchomenko odjíždí s jedním oddílem do voroněžské oblasti v Rusku; a třetí skupina o tisíci povstalcích si klesí cestu k Charkovu a v jejím čele stojí další machnovský bojovník, Ivaňuk.

Bohužel již je ale příliš pozdě. Proletariát je porážen všude, kde povstal. Pak začíná období bílého teroru – tak jako pokaždé, když je revoluce porážena – po celém Rusku, ale zejména v této povstalecké oblasti Ukrajiny.

Rudá armáda systematicky prochází každou vesnicí a městem této oblasti a vyhlazuje všechny podezřelé z jakýchkoli sympatií k machnovskému hnutí.

Separováno od jakéhokoli revolučního hnutí je poslední jádro shromážděné kolem Machna v létě 1921 zahánáno do obtížné pozice a musí uprchnout do Rumunska, kde se definitivně rozptýluje.

Cílem tohoto článku je vyvodit poučení z obecných poznatků tohoto proletářského pokusu o revoluci jakožto o alternativu k reorganizaci státu bolševiky. Takovýmto článkem lze ztěžít vyličit bojovnost, která uváděla do pohybu tyto militanty naší třídy, tyto bojovníky skutečného předvoje v boji za nastolení komunismu.

Aby o ní získali úplnější a přesnější představu, můžeme naše soudruhy a soudružky pouze odkázat k dílům sáhodlouze popisujícím i ty nejmenší detaily tohoto zuřivého boje proti Skoropadského, Petljurovým, Grigorijevovým, Děnikinovým, Dybenkovým, Trockého, Wrangelovým atd. vojskům, který trval více než tři roky. Nehledě na slabiny a iluze jejich autorů nám příběhy samotných revolučních bojovníků – Machna a Aršinova – zanechaly množství surového materiálu, který křísí míru bojovnosti a intenzitu této obrovské komunistické vlny, která v letech 1917-1923 dopadla na svět.

Jak je možno vidět při četbě těchto dokumentů, komunistické hnutí na Ukrajině absolutně nelze redukovat na Machnovu osobnost. Do tohoto textu jsme situovali kontext, v němž se tomuto „anarchokomunistickému“ militantovi podařilo vykristalizovat revoluční vedení ve stejné chvíli, kdy na něj přenášel své vlastní programové slabiny. Jeho bojovnost (23) je ale třeba situovat do rámce všeobecné vůle tisíců neznámých proletářů rozdat si to se státem.

Proto si nakonec jednoduše jmenujme některé další historické vůdce, kteří byli součástí předvoje povstání na Ukrajině: Simon Karetnik, Marčenko, Gregorij Vasilevskij, Veretelnikov, Pierre Gavrilenko, Basil Korilenko, Viktor Belaš, Vdovičenko, Zonov, Kalašnikov, Michalev-Pavlenko, Makejev, Basil Danilov, Černoknižnyj, Šus, Isidor Ljutyj, Thomas Kojin, Lepečenko, Sereguin... Většina z těchto bojovníků, jejichž seznam Aršinov uvádí na konci své knihy o povstání na Ukrajině, byli „anarchokomunističtí“ militanti, kteří léta své militantnosti prodloužili o svoji následnou přítomnost v čelních funkcích povstání na Ukrajině. Jen ten či onen přežili nejrůznější bitvy vedené proti buržoazním armádám.

Ti z machnovců, kteří přežili všechny bitvy a unikli strašlivým stalinistickým represím zahájeným proti revoluci, odešli do exilu.

Je třeba poznamenat, že Aršinov s Machnem se snažili zorganizovat revoluční hnutí kolem „organizační platformy“ (24), kterou publikovali v říjnu 1926 v Paříži v novinách *Dělo truda* (Věc práce) jménem Skupiny ruských anarchokomunistů v zahraničí (francouzsky GARE), jejímiž jsou hlavními organizátory. Chtějí dosáhnout rozchodu s všudypřítomnou antiorganizačností a shromáždit „anarchokomunistické“ militanty kolem tohoto projektu. „Organizační platforma“ je výsledkem diskusí a debat, které tito militanti vedli od roku 1925 (rok, kdy se jim podařilo shromáždit se v Paříži) ohledně poučení a perspektiv, které si je třeba vzít z neúspěchu revolučních bojů, jichž se během let 1917-1923 účastnili na Ukrajině, v Rusku a po celém světě. Vydání „platformy“ bylo následováno skutečnou vůlí rozejít se s sociálně demokratickým programem organizovaným kolem praporu anarchie a vyvolalo všeobecný povyk všech stoupenců ideologického anarchismu.

Právě takto se tito ruští militanti spojili s ostatními soudruhy ve francouzském exilu a snažili se založit mezinárodní opozici, která by se rozešla s „milieu anarchistické rodiny“. Za tímto účelem v březnu 1927 uspořádali setkání, jemuž o měsíc dříve předcházelo přípravné zasedání. Obsah tohoto rozchodu a snahy o vyjasnění programu, které tito soudruzi hodlali uskutečnit – ve chvíli, kdy na celém světě komunistické hnutí zkolabovalo – byl nepopíratelný. Aršinov trval na nutnosti „usilovat o organizovanost revolučních sil pracujících v dělnickém předvoji... vytvořením homogenního hnutí založeného na principu kolektivní zodpovědnosti a jednajícího v rámci národní a mezinárodní organizace“; říká, že je třeba „provést selekci sil“ a nepovažovat již ani anarchosyndikalismus ani individualismus za proudy související s hnutím. Francouzští (Odéon, Dauphin-Meunier...), španělští (Carbo, Fernandez...), italské (Ugo Fedeli, který předsedal přípravnému zasedání), polští (Ranko) a čínští militanti (Čen)... dali najevo svůj souhlas s organizováním Mezinárodního svazu na základě rozchodu s „anarchistickým“ demokratismem. „Naším cílem je shromáždit všechny militanty naší tendence a bojovat proti anarchistické svaté alianci.“ (Ranko)

Mezinárodní setkání bylo dějištěm ostrých diskusí mezi jeho účastníky, ale začalo docházet k vyjasňování. Setkání bylo přerušeno příjezdem policie.

Diskuse mezi „platformisty“ a „antiplatformisty“ během celé této doby polarizovala všemožné druhy organizací a vyvolala řadu více či méně vyjasňujících rozkolů. Organizátoři setkání sice dosáhli jisté kontinuity svého návrhu, ale pak – protože byli zcela vyčerpáni mezinárodními represemi, úpadkem bojů proletariátu, svými vlastními slabínami a urážkami, kterými po nich metali stoupenci ideologického anarchismu – tato iniciativa zmizela v dlouhé noci kontrarevoluce.

Samozřejmě, že titíž salónní tlachalové ideologického anarchismu tento projekt od počátku denuncovali a zašli až tak daleko, že „platformu“ a jejího hlavního autora, Aršinova, označili za... „bolševické“ – jej, který téměř 4 roky bojoval po Machnově boku se zbraní v ruce proti Rudé armádě!!! Literární „anarchisté“ jako Volin, Nettlau... sehráli vůči „anarchokomunistickým“ revolučním militantům tutéž pomlouvačnou úlohu jako jejich znepřátelení stalinističtí bratři proti „levým komunistům“! To vše dovedlo Machna s Aršinovem k rozchodu s Volinem, Sébastienem Faurem a dalšími demokraty převlečenými za revolucionáře. Díky kontrarevoluci a zcela znechucen svými bývalými anarchistickými přáteli se Aršinov vrátil do Ruska, z kteréhožto důvodu musel uznat stalinistickou moc, což jeho bývalým přátelům umožnilo s jistotou tvrdit, že jeho „organizační platforma“ byla skutečně pomýlená!

Co se Machna týče, ten si až do konce pamatoval poučení o organizaci, které načerpal v samotném žáru třídního boje a tak u příležitosti setkání s „anarchisty expropriátory“ – Ascasem, Duruttim a Joverem – prohlašuje:

„Je to organizace, co v hloubi zajišťuje triumf každé revoluce“!!!

Nechť všichni, kdo by rádi z Machna udělali neškodnou ikonu, meditují nad touto větou... nebo se prostě přestanou zbytečně hlásit k machnovštině!

9. Přednosti a slabiny!

Během celé této celosvětové revoluční vlny – víceméně od roku 1916 do počátku dvacátých let – se její ohniska často přesouvala a někdy koexistovala na několika místech zároveň. A byť se často uznává, že hlavní revoluční ohnisko se v roce 1917 rozšířilo do ruského carství a že Moskvu a Sankt Petěrburg spalovalo více hořících uhlíků, rodila se i další centra revoluce, která byla často popírána, skryta, zapomenuta, nebo se dobrovolně nechala zmrzačit kontrarevolucí.

A dokonce i když jsou revoluční hnutí přijata a glorifikována, děje se tak jen natolik, nakolik se jejich podvatné aspekty omezily, falzifikovaly, rozplynuly. Skrže prosazení své ideologie buržoazie připouští proletářskou revoluci v Rusku (skrýt ji nemohla – tak univerzální byl její dopad!) jedině tak, že ji naprosto špatně prezentuje a ustanovuje formální a přímou souvislost mezi komunistickým hnutím a bolševiky na rudo natřeným kapitalistickým státem.

Na druhou stranu, ta hnutí, která považuje za explozivní, bude buržoazie skrývat i za cenu přehnané falzifikace, aby třídní boj redukovala na nějaký individuální konflikt o „moc“. Z proletářských povstání a pokusů o destrukci státu se tak, jednostranným předkládáním faktů vytržených z jejich globálnosti, stávají „puče“.

Jednou z metod používaných ke zdařilému vyprázdnění obsahu revolučního hnutí je zobrazit tato třídní hnutí jako činy „brilantních“ či „barbarských“ jednotlivců: dějiny ukazují, že za lidmi se antagonismus mezi revolucí a kontrarevolucí lépe schová. Ani povstání na Ukrajině není výjimkou z pravidla.

Redukcí na pouhou Machnovu osobnost je pokrouceně prezentováno jak bolševiky, kteří na proletáře v boji proti jejich moci shlížejí jako na tlupu „anarchobanditů, kontrarevolucionářů“, dokonce i „antisemitů“ (25), tak Machnovými „anarchistickými“ apologety, kteří v něm vidí „zachránce sociální revoluce“. Ideologický anarchismus dnes Machna oslovuje mnohem lépe, než jak mu ještě včera říkal v jeho pařížském exilu – „anarchobolševik“ – jak jsme stručně připomněli výše.

Vždyť, když on a další „anarchokomunisté“ (ruští, italští, francouzští, španělští) evokovali nutnost vést hnutí, nutnost klást si otázku „anarchistické organizace“, a to nikoli pro ni samu, ale v důsledku nutnosti plynoucí z poučení načerpaného z ukrajinského povstání (srovnej výše: Platforma Skupiny ruských anarchokomunistů v zahraničí – GARE – 1926), ideologický anarchismus reagoval povykem a obecnou ostrakizací.

A tak dokonce i za Machnovou osobností – byť byl brilantní vojenský stratég a byl jasozřivý – se situace jako obvykle jeví komplexnější a rozporuplnější. Překročíme-li tedy ty, kdo je personalizují, hnutí se ukazuje jako autenticky proletářské, se svými přednostmi i slabinami.

Velkou předností machnovštiny byla její schopnost centralizovat, organizovat proletáře v boji, prvně proti bílým armádám a pak proti „rudým“ vojskům. Mimo školastické debaty mezi „marxisty“ a „anarchisty“ je zde opět třeba trvat na tom, že tato centralizace proletářských sil shromažďovala revoluční síly tak různorodé, jako třeba „bolševiky“, z nichž jeden, Novickij, byl dokonce v říjnu 1919 zvolen členem Vojensko revolučního sovětu, „levé socialistické revolucionáře“ jako například Viktora Popova či Veretelnikova, „bezpartijní“ revolucionáře jako například Kojin a mnozí další, „anarchokomunisty“ a spoustu dalších proletářů velmi různorodého militantního původu, což je známkou – je-li vůbec nutná – toho, že machnovština byla skutečným projevem organizování se v sílu, které shromažďovala militanty odhodlané zasadit státu konečný úder.

Toto organizování se je centralizací boje proletářů proti buržoazii. Na výzbroj, disciplínu a přísnost buržoazní armády ukrajinskí povstalcí odpoví nadšením a revolučním zápalem.

Jedině tento entuziasmus dokáže vykompenzovat nedostatek zbraní a vojenské tvrdosti: z armády asi o stotisíce mužích bylo jen třicet tisíc ozbrojeno a ostatní občas zasahovali s holemi a vidlemi! Právě v době, kdy se v Rusku rozpouštěly Rudé gardy vystavené bolševickým represím a kdy tyto postupně dezorganizované a odzbrojené gardy nahrazovala Rudá armáda vybudovaná díky bývalým důstojníkům carské armády a pod vedením „soudruha“ Trockého, složení Povstalecké revoluční armády ukrajinských proletářů znělo jako ostré a živé popření tvrzení bolševických velitelů o nemožnosti organizovat proletářskou armádu jinak než s využitím buržoazních metod a důstojníků.

Nucená mobilizace (pod trestem smrti) a opětovné zavádění buržoazní disciplíny, za těchto okolností maskované za slovem „revoluční“, tvořily buržoazní základy Rudé armády v době, kdy mladí revoluční militanti bez jakékoli vojenské zkušenosti organizovali armádu proletářů z měst i venkova, která **bez hierarchie, bez buržoazních důstojníků a s vlastní třídní disciplínou zasadí každé z nesčetných „rudých“ či bílých armád, s nimiž se střetne,**

pořádný úder! Co se týče nutnosti zničit během revoluce buržoazní armádu odshora až dolů, s jejími pravidly, metodami, obsahem, disciplínou a veliteli, jedná se o nejkrásnější lekci, jakou nám proletariát ve zbrani v té době zanechal.

V celém textu jsme rovněž trvali na tom, že hnutí mělo i své slabiny. Můžeme si je zde stručně připomenout a shrnout: nedostatek jasného vedení, co se cíle hnutí týče, což vedlo k substituci diktatury proletariátu nad hodnotou ke glorifikaci správy a samosprávy kapitalistického vykořisťování; nedostatečná centralizace, i když ve skutečnosti jejich praxe často odporovala jejich referenční ideologii, čili federalismu; nedostatečná generalizace revoluce; antisubstitucionismus vedoucí machnovce k tomu, aby nechali „masy“, ať se o dosažení diktatury proletariátu starají samy, což je reálná rezignace na vedení hnutí; frontismus materializovaný skrze poslušnost aliancí s bolševickým státem natřeným na rudo; antiautoritářství a odmítání „moci“...

Povstání na Ukrajině nicméně v mnoha ohledech dosvědčuje existenci třídního boje proti buržoaznímu státu, jehož funkcí bylo fyzicky likvidovat revolucionáře a to skrze reorganizaci kapitálu v podobě militarizace ekonomiky (nebo-li „válečného komunismu“).

Interesantnost a přednostní hnutí organizovaného kolem Povstalecké revoluční armády vycházejí z toho, že jeho revoluční praxe často překračovala – pokud ji přímo nenegovala! – jeho teoretickou ideu:

- proto svůj principiální antietatismus kontinuálně popíralo svojí praxí zavádění prvků proletářského státu, jejichž cílem bylo provádět rudý teror a organizovat vyvlastňování, ale i společenskou výrobu. A to, i když se jednalo o pokusy, které selhaly kvůli represím a obecnému mocenskému boji mezi třídami či také kvůli mezím (praktickým a rovněž ideologickým), které jim samo stanovilo.

- podobně fakticky popíralo i svoji antiorganizačnost, ale i své odmítání podřídit se sebemenší autoritě. Flagrantním důkazem je jeho armáda. Nejen, že byla velmi organizovaná a disciplinovaná, ale kromě toho byla podřízená Vojensko revolučnímu sovětu, jenž byl fakticky centrálním orgánem několika regionálních sjezdů. I zde tudíž spatřujeme zárodek proletářské moci.

Když už jsme ale u toho, tak **revoluční praxe** zůstává rozhodnou, **pokud fakticky konfrontuje** a překračuje kontradikce přítomné v jejích heslech a praporech; na druhé straně, když je nutné postoupit dál vpřed v prosazování skutečného komunistického projektu a nejsou překonány teorie, které si jej pletou s demokratizací současného řádu – v tomto případě samosprávnictví a antiautoritářství – pak se **tytéž prapory násilně prosazují jako praktická bariéra, která – když se zmocní mas – se transformuje v kontrarevoluční sílu** a fyzicky omezuje rozvoj našeho hnutí!!!

Tento proces bohužel nacházíme u všech bojů organizovaných pod praporem anarchie a občas vede až ad absurdum. „Anarchisté“ jako Volin byli více než jednou ryzí karikaturou.

A tak v říjnu 1920, kdy do Charkova, kde byli shromážděni Volin spolu s dalšími militanty Nabatu, přišly delegace několika jednotek Rudé armády, aby jim navrhly, že se mají „chopit

moci“ a sami zatknout ústřední výbor místní bolševické strany, který právě nechal popravovat machnovce, se „anarchisté“ z Nabatu odmítli ujmout jakéhokoli vedení a vznosně prohlásili, že masy musí jednat samy za sebe a že „anarchisté“ nechtějí „moc“! Bída demokracie a antiautoritářství! Hanbou je, že se ostrý rozchod některých machnovců s Volinem v roce 1926 neuskutečnil prostřednictvím kulek o pár let dříve při příležitosti této zločinné a imbecilní nezodpovědnosti.

Dalším velkým limitem hnutí byla obtížnost rozšíření revoluce. Militantům „třetí sociální revoluce“ byla položena tatáž otázka jako v Brest-Litevsku. Machnovci se za konkrétních podmínek budou snažit rozšířit revoluční hnutí, jehož byli jedním z center v rámci celosvětové vlny, která se v té době zvedla, ale učiní to až příliš pozdě, v předvečer porážky svého hnutí. Teprve v roce 1921 se dostanou do kontaktu s dalšími frakcemi revolučního hnutí a to zejména v Kronštadu, Kyjevě, Moskvě a na druhé straně Uralu. Tváří v tvář rudému státu, „který zradil dělníky a rolníky,“ jim nabídnou „spolupráci“.

Mýtus bolševiků a jejich „revolučního státu“ byl ale v té době natolik silný, že ani tak důslední revolucionáři jako ukrajinští nebo kronštadtští povstalci se s ním nedokázali **rozejít** tak brutálně. Iluze, že lze tuto tendenci voluntaristicky vrátit směrem k revoluci, plně splnila svoji kontrarevoluční úlohu. Bolševici s Leninem v čele pro ně v žádném případě nemohli symbolizovat naprostou kontrarevoluci na pochodu. Váha – protože zde jde i o váhu! – vzpomínek na říjen 1917 a image bolševiků coby součásti předvoje byly takové, že bylo jen velmi málo těch, kdo to vnímali a nekompromisně a důsledně bojovali proti bolševikům jakožto čerstvě kooptovaným agentům rekonstrukce buržoazního státu v Rusku (26).

To jak se machnovci téměř mysticky stahovali na Ukrajinu nemělo za následek udržení revolučního „ohniska“ tváří v tvář státu, který prakticky symbolizoval aktivní kontrarevoluci, ale zcela naopak kapitálu umožnilo, aby je izoloval a jedno po druhém „ohniska“ porazil, část po částí.

I když je ale pravda, že velkou slabinou povstalců na Ukrajině byl jejich federalismus, jejich objektivní neschopnost (ale zdá se, že i subjektivní nevůle) rozšiřovat hnutí hned od začátku mimo Ukrajinu, tak faktem je, že revoluční defetismus, na jehož základě bojovali, obsahoval internacionalistickou dimenzi boje všech těch, kdo se konfrontovali s imbecilními perzekucemi světa vykořisťování, proti všem vlastem:

„Vykořisťování všech národností, ať jsou to Rusové, Poláci, Litevci, Arméni, Židé či Němci, se musí solidárně sjednotit v jednu velkou pospolitost dělníků a rolníků a pak mocným útokem zasadit poslední a rozhodující úder třídě kapitalistů, imperialistů a jejich sluhů, aby se tak definitivně zbavili okovů ekonomického otroctví a duchovního zotročení.

Pryč s kapitálem a mocí!

Pryč s náboženskými předsudky a národnostní nesnášenlivostí!

Ať žije sociální revoluce!“

Zpráva 2. oblastního sjezdu sovětů, v Guljaj-Poli – únor 1919

Poznámky

1. Upozorňujeme čtenáře zejména na všechny ty idiotské věci, které si nejrůznější sociálně demokratické školy vytahují, protože v těchto událostech nalézají ospravedlnění svých kontrarevolučních postojů. Tak například někteří traumatizovaní švábi i nadále zůstávají blokováni ohledně subjektivní úlohy bolševické strany, v níž vidí monolitní a unikátní aktérku ruské revoluce, zatímco ta se vždy vyznačovala totálně protichůdnými proudy (jako třeba Mjasnikovovou Dělnickou skupinou) a tím, že často zůstávala za skutečným revolučním hnutím, které se zhmotňovalo na dosti odlišných rovinách. Podobně je tomu i s žalostnými nuancemi rozvíjenými kolem protikladu mezi „rolnickým“ Ruskem, které se ještě nedostalo ze stádia feudalismu, a „průmyslově kapitalistickým moderním“ Německem se silným proletariátem, ale „bohužel bez strany téhož druhu, jako byla Sociálně demokratická dělnická strana Ruska,“ a tudíž i s idiotštějším závěrem z toho protikladu vyvozeným: „bolševické strany všude!“. Na druhou stranu, protože v ruské revoluci se z bolševické strany stala neúnavná obhájkyň kapitalismu, lze řešení radovců a dalších anarchistů shrnout tak, že obhajují „názorovou svobodu proletářů,“ odmítají veškerou organizovanost a v dělnickém parlamentarismu vidí univerzální všelék na svoje pacifistické odmítání revolučního násilí a nutnosti organizovanosti proletariátu, kterou by skoncoval s peklem, v němž denně trpíme.

2. viz náš text „Totality“ v tomtéž čísle.

3. Podle Petljury, vůdce onoho hnutí.

4. Původ a důvody takového vlivu „anarchistů“ na Ukrajině si ještě dále stručně popíšeme.

5. V tomto ohledu by bylo správné, aby se ideologičtí „anarchisté“, tito sebestřední libertinové, tito svobodní bádalové a nedůslední individualisté – které Machno s Aršinovem stejně ostře odsoudili! – jednou provždy rozešli se svým oportunistem, který rozehrávají, až už je po bitvě, a byli konzistentní sami se sebou v tom, že odsoudí strašlivého diktátora, kterým Machno byl, že odhalí rudý teror, který vedl, a že prozradí i strašlivé jméno programu, který hájil: komunismus! Všichni ti ctihodní libertiňští intelektuálové, velebící Machna jen za jeho boj proti bolševikům a připichující do svých žalostně reformistických ideologií obrázky starého Nestora, se z něj snaží udělat ozbrojenou paži svého demokratického projektu! Dělalí tudíž s Machnem totéž, co stalinisté dělají s Marxem, když si jej věší na zdi svých na rudo natřených buržoazních ideologií!

6. Aršinov není jen tak nějakým Machnovým souputníkem. Formoval jej politicky ještě, když byl před několika lety ve vězení. Aršinov je komunistickým militantem (on bude preferovat slovo „anarchokomunista“), který celý svůj život bojoval za organizovanost bojů a revolucionářů. Z tohoto důvodu jej široké kruhy pařížských „anarchistů“ – smutný ekvivalent kropotkinovských intelektuálů v Rusku, které Machno odsuzoval jako pedantské indiferentisty – kritizovaly za „anarchobolševismus“.

7. Revolucionáři, ať jsou z jakéhokoli proudu, se instinktivně organizují kolem nejsilnější revoluční frakce, která skutečně centralizuje revoluční činnost. A tak bude oddíl bolševických partyzánů známý pod názvem „Kolosovův oddíl“ (podle jména jeho velitele) často postupovat společně s machnovskými oddíly v jejich boji proti rakousko-německým jednotkám. Jedná se přesně o tutéž revoluční praxi, jako když se Machnův oddíl přiblížil k vesničce Nižně-Dněprovsk (poblíž Jekatěrinoslavy), kde místní výbor bolševické tendence vložil do jeho rukou velení dělnického oddílu i strany!

8. Přípona „-vština“ má hanlivé konotace a buržoazie („rudá“ i bílá) jej připisovala Povstalecké armádě Ukrajiny, aby ji „kriminalizovala“ a redukovala na „sdružení zločinců“, ale proletáři se tohoto výrazu zmocnili v pozitivním slova smyslu a hlásili se k němu. Tentýž pokus negovat politický obsah těch, kdo konfrontují stát, lze spatřit i v oblíbeném výrazu médií, kterým označují revoltující proletáře: „banda“ (viz „Baaderova banda“ pro německou „Frakci Rudé armády“, nebo rovněž „Bonnotova banda“ pro „anarchistické“ expropriátory na počátku století ve Francii atd...).

9. Je třeba poznamenat, že tuto anarchokomunistickou denominaci používali sami machnovští militanti. Aršinov ji hojně používá ve své knize o povstání na Ukrajině, aby se distancoval od salónních „anarchistů“, oněch obecně antikomunistických teoretiků, jejichž bloumání nad demokracií a svobodnou vůlí nemá s komunistickým hnutím o nic více společného než demokratický centralismus jejich zneprátených stalinistických bratrů.

10. Pro hlubší kritiku této koncepce odkazujeme čtenáře na skvělou kritiku proudhonismu od Marxe v jeho *Bídě filozofie*, ale i na naši francouzsky psanou kritiku samosprávy v *Le Communiste* č. 28: „Sociálně demokratická koncepce přechodu k socialismu“.

11. Říkáme „zmateně“, protože správa státu bolševiky nezměnila nic na hluboké podstatě výrobních vztahů, jak to prezentuje Aršinov; pouze v jiné formě udržela vykořisťování proletariátu buržoazií. Podobně se kapitalismus za bolševické politiky udržoval s týmiž esenciálními charakteristikami; a proto označovat stalinistickou správu jako „státně kapitalistickou“ znamená – kromě zmateného pleonasmu obsaženého v tomto výrazu – otevřít dveře všem těm levičáckým separacím snažícím se ospravedlnit nám tu či onu detailní odlišnost a přivést nás ke zvažování diferenciované podpory „různým druhům kapitalismu“ na základě pseudo-objektivních nuancí.

12. Zde budeme v citaci pokračovat a uvedeme Aršinovův příklad:

„Uved'me si příklad. V srpnu 1918 dělníci ze starobylé manufaktury Prochorovo v Moskvě hrozili revoltou proti nedostatečným platům a špiclovskému režimu, který byl v manufaktuře zaveden. Dokonce v manufaktuře zorganizovali několik mítinků, pronásledovali závodní výbor (který byl jen stranickou buňkou) a jako plat si vzali část toho, co vyrobili. Poté, co s nimi masa dělníků odmítla jednat, členové ústřední administrativy svazu textiláků (odborový svaz NfR) prohlásili: „Chování dělníků z manufaktury Prochorovo vrhá stín na prestiž sovětské moci a všechny další činy těchto dělníků by očernili sovětské úřady v očích dělníků z dalších podniků; to je nepřijatelné, a proto je třeba manufakturu zavřít a dělníky vyhodit; je třeba vytvořit komisi, která dokáže v manufakturách zavést přísný režim; následně bude třeba nabrat nové dělníky.“

13. Později v pařížském exilu Aršinov (s Machnem a dalšími ruskými militanty v exilu) provedl hlubokou kritiku a ostře se konfrontoval s Volinem. Stalo se tak roku 1927 v *Odpovědi těm, kdo dělají v anarchismu zmatek*, kterou vyprovokovala předchozí Volinova odpověď a další odpovědi na *Organizační platformu GARE*, na níž Aršinov spolupracoval (srovnej dále). Skupina píše toto:

„Celá kategorie jedinců, kteří o sobě prohlašují, že jsou anarchisté, nemá s anarchisty nic společného. Shromáždit tyto lidi (a na jakém základě?) do nějaké „rodiny“ a toto uskupení nazvat „anarchistickou organizací“ by byl nejen nesmysl, ale bylo by to i absolutně škodlivé. (...) Nejedná se o univerzální směs, ale naopak o rozumné anarchistické síly a o jejich

organizovanost v anarchokomunistické straně, která je pro hnutí nepostradatelná. (...) Ke stabilizaci hnutí je třeba zbavit se těchto trendů a úchylek; ale otevření či maskování individualisté, kteří jsou součástí hnutí, se této stabilizaci významným způsobem vyhýbají. Autoři „Odpovědi na platformu“ nepochybně patří k této poslední kategorii.“

14. Machno v té době vyhledá Lenina, a to nepochybně zaslepen představou (jako například Szamuely, který přijede z Budapešti do Moskvy, aby Lenina požádal o nápravu politiky Béli Kúna v Maďarsku!), že Lenin přeci nemůže souhlasit s vývojem bolševické strany coby síly rekonstruuující stát.

15. Antonov-Ovsejenko odsuzoval trestná opatření proti Machnovcům a z tohoto důvodu je Trockij 15. června odstranil. Na konci dubna 1919 Antonov-Ovsejenko napsal do redakce charkovských *Izvěstijí*: „*Ve vašem 5. vydání z 5. dubna jste publikovali článek nazvaný 'Pryč s machnovštinou'.* Tento článek je plný nepravdivých faktů a je psán otevřeně provokativním tónem. Takovéto výpady poškozují náš boj proti kontrarevoluci. Machno a jeho brigáda v tomto boji demonstrovali a demonstrují výjimečné revoluční hrdinství a zasluhují si nikoli urážky od činitelů, ale bratrské uznání všech dělnických a rolnických revolucionářů.“ Antonov-Ovsejenko bohužel nebude mít k revolucionářům vždy stejný postoj: bude jedním z hlavních aktérů stalinistických represí ve Španělsku roku 1936.

16. Trockij, jenž byl tehdy stalinističtější než Stalin, chtěl jménem sovětského státu železnou pěstí „opět zavést pořádek v Doněcké pánvi.“ V rámci zákazu konání sjezdu „machnovských“ rolníků a dělníků – události, která byla zvolena za záminku pro začátek represí proti stoupencům Povstalecké armády – Trockij dochází k závěru: „*Narizují (...) zatčení všech zrádců, kteří svévolně opustili své jednotky, aby se přidali k Machnovi a jejich postavení před revoluční soud jakožto dezertérů (...). Prohlašuji, že pořádek bude nastolen železnou pěstí. Nepřátelé dělnicko-rolnické Rudé armády, šmelináři, kulaci, výtržníci (chybí už jen „chuligáni“ – NfR!!!) a Machnovi či Grigorijevovi agenti budou nemilosrdně eliminováni spolehlivými a tvrdými pravidelnými jednotkami. Ať žije revoluční pořádek, disciplína a boj proti nepřátelům lidu!*“

17. Lenin se v této chvíli domníval, že je vše ztraceno a požádal o azyl ve Finsku, který skutečně dostal!

18. Jestliže Rudá armáda dosáhla některých vítězství díky Trockého tzv. „vojenské vědě“, tato buržoazní věda měla své základy v bílém teroru (na rudo natřeném a ze široka popsaném v jeho slavné knize: *Terorismus a komunismus!*), který uvalil na vojáky a dobře jej shrnul ve svém tvrzení, že pokud „*postup vpřed může vést ke smrti, ústup vede k jisté smrti!*“

19. V tomtéž měsíci, listopad 1919, bylo spolu s dalšími popraven velitel 3. pluku machnovských povstalců na Krymu, Polonsky, za to, že se kompromitoval v „autoritářské organizaci“!

20. Hovořit o „třetí sociální revoluci“ je očividně absurdní, pokud se domníváme – a my se tak skutečně domníváme! – že je jen **jedna komunistická sociální revoluce**, jelikož přechod od celosvětové diktatury buržoazie k taktéž celosvětové diktatuře proletariátu bude jen jeden. Ale v kontextu rekonstrukce ruského státu kolem týchž bolševiků, kteří se účastnili povstání v říjnu 1917, prosazování nutnosti „třetí sociální revoluce“ koncentruje proletářskou kritiku mezi února i října a odsuzuje sovětskou vládu jako vládu buržoazní!

21. Bod 2 této dohody si vyhrazuje, že „*Povstalecká revoluční armáda (machnovci) Ukrajiny při průchodu sovětským územím a na frontě či při přechodu front nepřijme do svých řad žádné oddíly Rudé armády ani dezertéry téže armády.*“ Jak vidno, bolševici pocívali nesmírné obtíže ve svém boji proti četným sběhnutím své armády k armádě Machnově!

22. Již zde nalézáme předzvěst událostí z let '36-'37 ve Španělsku (a pak v celém světě), kde se republikánům podaří transformovat revoluční občanskou válku ve válku imperialistickou. I tam armáda Republiky transformuje revoluční proletáře v potravu pro děla pod záminkou spojení proti „hlavnímu nepříteli“, v tomto případě proti Frankovým fašistům.

23. Machno byl považován za skutečně nesmrtelného, protože osobně z koňského hřbetu vedl oddíly, kterým velel do **více než dvou set útoků** proti nepřátelským armádám! Když přešel rumunskou hranici, kůstky jeho chodidla byly zpřeráženy na kousky, stehno, slepé střevo, bradu a tvář měl prostřelené několika kulkami, které jej zasáhli během posledních týdnů bojů!!!

24. Tato platforma je nyní známější pod jménem „Aršinovova platforma“. Tolik energie mezinárodní pseudoanarchistické kroužky věnovaly na znevážení kolektivního kroku, jenž byl na počátku platformy a na její zredukování na Aršinovovu iniciativu! Machnova hlava se tak zachovala pro příjemný obrázek ala „Robin Hood“ a bylo možné potvrdit bolševický charakter platformy (a znehodnotit tak diskusi nad ní) tím, že se trvalo na skutečnosti, že její autor skončil jako bolševik! Trocha historie nám odhalí, že Aršinov se vrátil do Ruska v roce 1933 a roku 1937 byl popraven „za to, že chtěl v Rusku obnovit anarchismus“!

25. Odkazujeme čtenáře na excelentní dílo ctihodného člena Francouzské akademie, sira Josepha Kessela, který v té době vyjádřil své trauma z toho nejvulgárnějšího leninismu tím, že napsal svého slavného *Machna a jeho Židovku!*

26. Nicméně existuje řada svědectví uvádějících narůstající nespokojenost v samotné Rudé armádě do souvislosti s možností, že po celé toto období mohla tato situace vést k revolučnímu hledisku. Zde jsou některé výňatky z textu, který roku 1928 publikoval bývalý námořník černomořské flotily v novinách *Dělo truda*: „*V době, kdy byla v říjnu 1920 uzavřena dohoda mezi Machnem a bolševickou mocí, bylo duševní rozpoložení námořníků bojovné a nepřátelské ke komisařům Čeky. Machnovo jméno bylo velmi populární. Kdyby bývalo existovalo organizační spojení s Kronštadtem, posádky lodí by se jednomyslně zorganizovaly. Čeka na nás neměla žádný vliv. (...) S Čekou jsme už dlouhou dobu měli vlastní plány. Rozhodli jsme se, že vyhodíme do povětří budovu, kde sídlila a která byla poblíž parku (v Mariupolu, kde sídlila i černomořská flotila – NfR). Úspěch byl tudíž možný, ale nejenže nebylo žádné spojení s Kronštadtem, ale rovněž jsme vůbec neslyšeli hovořit o Machnovi a udržovali jsme si jen své vágní impulsy k akci. (...) A tak byly kvůli absenci organizace promarněny ty nejlepší revoluční příležitosti.*“